

GAVSİ HALİD OZANSOY VE EDEBİYATTA KALDIRILAN KAZAN: '1940 TASFİYE HAREKETİ'

*Zehra D. EROĞLU***

ÖZET

25 Mayıs 1917 tarihinde İstanbul'da dünyaya gelen Gavsî Ozansoy, Türk edebiyatının ünlü kalemlerinden Halid Fahri Ozansoy'un oğludur ve aynı zamanda kendisi de bir şair ve yazardır. Babasının yazı işleri müdürlüğünü yaptığı Servetifünun-Uyanış dergisinde uzun süre şiirlerini ve hikâyelerini yayınladı. 1940 yılında 'Tasfiye Lazım' adlı bir yazı yayınlarak edebiyatımıza 'Tasfiye Hareketi' adı ile geçen hareketin öncüsü olur. Kendisi gibi edebiyat ve sanatta yenilik iddiasında bulunan arkadaşlarıyla edebiyattan tasfiyesini istedikleri bir isim listesi yaparak eski-yeni tartışmalarını edebiyat tarihinde bir kez daha başlatmış olurlar. Tasfiye hareketi birden yanıp sönen bir hareket olmuş, gençler iddia ettikleri davalarını eserleriyle ispat etmeye çalışsalar da, birkaç isim dışında eskileri geçebilecek eserler ortaya koyamamışlardır. Tasfiye hareketi sebepleri itibariyle çok ses getirecek bir güce sahip olamasa da sonuçları itibariyle edebiyatta yeni oluşumlara kapı aralamıştır. O dönemde tasfiye hareketinde yer alan bazı genç isimlerin yenilik iddialarıyla ortaya koydukları eserler onlara kendilerini ve kabiliyetlerini daha iyi tanıtmaya imkân sağlamıştır. Tasfiye hareketi bu yönüyle, kendisinden sonra gelecek olan Garip Akımı'nın hazırlayıcısı olmuştur.

İkinci dünya savaşı ile Avrupa'da hem maddi hem de manevi bunalımlar yaşanmıştır. Savaş insanlar üzerinde ruh ve fikir bozukluklarına sebebiyet vermiştir. Türkiye, her ne kadar savaşın içinde bizzat yer almasa da, ülke gençliği dünyada yaşanan bu bunalım ve kargaşadan paylarına düşeni almıştır. Savaştan yeni çıkmış, yeni kurulmuş ve devrimlerle mevcudiyetini sağlamlaştırmaya çalışan bir ülkede gençlerin yeni bir edebiyat talebi ile ortaya atılmaları o dönem itibariyle, çıkışları çok sert de olsa mazur görülmüştür.

Gavsî Ozansoy, edebiyatımızda şair ve yazar kimliğinden ziyade gazeteci kimliği ile gün yüzüne çıkmıştır. Ozansoy, başta Uyanış dergisinde yayınladığı şiir ve hikâyelerinin yanı sıra, esasında adını edebiyatımızda 1940 yılındaki Tasfiye Hareketi ile ve uzun yıllar sonra ünlü şair ve yazarlarla yapmış olduğu sanat konuşmaları, edebî röportajları ile öne çıkarmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tasfiye Hareketi, Gavsî Ozansoy, Türk Edebiyatı

* Arş. Gör. Canik Başarı Üniversitesi / Eğitim Fakültesi, El-mek: donuszehraeroglu@gmail.com

GAVSI HALİD OZANSOY AND CLEARANCE MOVEMENT IN LITERATURE: CLEARANCE MOVEMENT OF 1940

ABSTRACT

Born in İstanbul on 25 May 1917, Gavsı Ozansoy is the son of one of the most important figures of Turkish Literature Halid Fahri Ozansoy as well as being a poet and author. He published his poems and stories for a long time in the magazine of “Servetifünun-Uyanış” in which his father worked as the editor in chief. He became the leading figure of the movement, so called as “Tasfiye Hareketi” (Clearance Movement) in literature, by publishing an article titled “Tasfiye Lazım” (Clearance is Required) in 1940. The “Tasfiye Hareketi” (Clearance Movement) became very short-term-movement, despite these young authors proved their ideas with their publishings with only few of them proved to be far better than the old ones. No matter how ineffective it was in terms of its reasons, the “Tasfiye Hareketi” (Clearance Movement) gave way to new approaches in literature with its conclusions. Some of the artworks of the young artists of the term’s Tasfiye Hareketi provided them an opportunity to better promote themselves and their ability with the claim of refreshment. In this sense, Tasfiye Hareketi prepared the grounds for the following Garip movement.

Rather than being a poet and author, Gavsı Ozansoy was more known with his journalist characteristic. In addition to the poems and stories published in the Uyanış (awakening) Magazine, Ozansoy become prominent by his speeches and the literary interviews with the famous poets and authors of the Tasfiye Hareketi (Clearance Movement) of 1940 after a long time.

Key Words: Clearance Movement, Gavsı Ozansoy, Turkish Literature

1. GİRİŞ:

Gavsı Ozansoy, Türk edebiyatında ‘1940 Tasfiye Hareketi’ olarak geçen yenileşme hareketinin öncüsüdür. Hareketi başlatan yazının sahibi olması sebebiyle dönemi içinde dikkatleri üzerine toplayan bir isim olmuştur. Ozansoy, edebiyatta tasfiye isterken yalnız değildir. Onunla aynı fikri, aynı davayı paylaşan, geleceğin ünlü edipleri olmaya namzet yol arkadaşları vardır.

Ozansoy’un başlatmış olduğu bu hareket edebiyatımızda bir saman alevi gibi yanıp sönmüş ve sadece kuru bir gürültüden ibaret olarak algılanmış olsa da, sonuçları itibariyle bakıldığında nice genç kabiliyetlerin kendilerini sanat sahasında göstermelerine vesile olmuştur. Bu hareket aynı zamanda kendisinden sonra gelecek olan Garip Hareketi’nin de hazırlayıcısı olmuştur.

1940 yılı, Avrupa’da ikinci dünya savaşının kıyasıya devam ettiği bir dönem. Türkiye ise, henüz Ata’sını kaybetmenin hüznünü üzerinden atamamış, dünyada yaşanan bu çalkantıya rağmen inkılap ve devrimleriyle doğrulup, küçük adımlarla Cumhuriyet yolunda yeni yürümeye başlamış bir ülke. Yeni bir dünya, yeni bir düzen, yeni bir ülke içinde yeni bir edebiyatın lüzumu hissedilmiş ve her baş kaldırıktan sonra elde edilen haklar gibi, edebiyatın alışlagelmiş kurallarına, kabullerine karşı bir başkaldırı olmuş, ‘edebiyatta ve sanatta köklü bir ‘tasfiye’ istenmiştir.

Turkish Studies

Bu çalışmada hem Ozansoy'un hayatı yansıtılmaya çalışılmış hem de Ozansoy'un şahsında edebiyatımızda yer alan '1940 Tasfiye Hareketi' üzerinde ayrıntısı ile durulmaya çalışılmıştır. İlk bölümde Gavsi ozansoy'un hayatı ve aile çevresi anlatılırken, ikinci bölümde edebî hayatı ve ilk tecrübeleri yer alır. 'Son Posta Gazetesi ve Yenilerin İsyân Bayrağı' adını taşıyan bölümde tasfiyeyi savunan yenilikçi gençlerin düşüncelerine yer verilir. Tasfiyesi istenen şair ve yazarların düşüncelerine ise 'Akşam Gazetesi ve Eskilerin Taarruzu' başlığı altında yer verilmiştir.

Gavsi Ozansoy, 25 Mayıs 1917 yılında, İstanbul'un Bakırköy İlçesi'nde dünyaya gelir. Babası dönemin edebiyat dünyasının tanınmış simalarından Halit Fahri Ozansoy'dur. Halit Fahri, hayatında iki evlilik yapmıştır. Gavsi Ozansoy'un annesi, Halit Fahri'nin ilk eşi olan Nazife Neyyire Hanım'dır. Halit Fahri ile Neyyire Hanım birbirlerini delicesine severler ve bu iki aşık, beraberliklerini 1916 yılında evlenerek resmileştirirler. Fakat evlenmelerinin üzerinden birkaç ay geçmez ki, anlaşamazlar ve boşanırlar. Halit Fahri'nin bu ilk evliğinden 1917 yılında bir erkek evladı, Gavsi Ozansoy dünyaya gelir. ¹ Halide Nusret Zorlutuna, Halit Fahri'nin ilk eşini şöyle anlatır:

"Tepeden tırnağa his hayal dolu, asil, kibar, heyecanlı kültürlü bir genç hanımdı ve Halit Fahri Bey'e çılgınca âşikti. Onları zorla birbirinden ayırmışlardı. Bu ayrılık özellikle Neyyire için başlı başına bir trajedi idi... Halit Fahri ile ayrılmışlardı artık ve zavallı kadını hayata bağlayan bütün bağlar kopmuştu. O gecenin sabahını görmemeğe kararlıydı. Bin bir zorlukla temin ettiği zehiri temsil gecesi (Baykuş) içecekti... ve tam gönlünce romantik bir ölüm olacaktı bu... Neyyire zehir bardağını eline alınca, karnında isyankâr bir çırpınış duymuş, bir feryat koparmıştı, arkasını bilmiyordu. Saatler sonra ayıldığı zaman başucunda doktorlar ve ağlaşan ev halkı vardı... Neyyire'ciğimin hayal ettiği şairane ölüm gerçekleşmemişti."²

Halit Fahri Ozansoy, eşi Neyyire Hanım'dan boşandıktan sonra 1921 yılında, ikinci eşi olan Aliye Hanım ile evlenir. Aliye Hanım, Arnavutluk'un Ergene eşrafından Ali İzzet Paşa ailesinden Fazıl Paşa'nın kız kardeşidir. Halit Fahri'nin Aliye Hanım'dan Güzin ve Melehat adında iki üvey kızı olur. Fakat Aliye Hanım fazla yaşamaz ve 26 Ocak 1962 yılında vefat eder. Resmi kayıtlara bakıldığında Halit Fahri'nin üzerine kayıtlı tek çocuk Gavsi Ozansoy'dur.³ Gavsi, Halit Fahri'nin tek öz evladı olması sebebiyle Ozansoy'un nazarında her zaman farklı ve ayrıcalıklı bir konuma sahiptir.

Gavsi Ozansoy, köken olarak eğitilmiş bir aileden gelmektedir. Dedesi M. Fahri Paşa, 'tıbbî kitapları, fennî yazıları ve manzum harp tarihi ile edebiyat ve irfan âleminde tanınmış adını tarihe yazdırmış' bir şahsiyettir. Fahri Paşa, doktor olmasının yanı sıra, tam bir edebiyat düşkünüdür. Aruz vezninin çeşitli kalıplarıyla şiirler kaleme alan M. Fahri, aynı zamanda Arapça ve Farsça'yı da çok iyi bilmektedir. Halit Fahri, bir yazısında babasındaki bu edebiyat tutkusunun, kendisi üzerinde büyük tesiri olduğunu, kendisinde var olan şair ruhunun da babasından tevarüs ettiğini belirtir.⁴ Bunun yanında Halit Fahri'nin dedesi Süleyman Efendi de edebiyat sevdalısı bir insandır. Halit Fahri, çocukluğuna dair anılarından bahsederken, evlerinde tertip edilen vazgeçilmez edebiyat sohbetlerini anlatır. Buradaki dönemin âlim zatlarından dinlediği sohbetlerin kendisi üzerinde derin tesirleri olduğunu belirtir.

¹ Acehan, Abdullah, Halit Fahri Ozansoy'un Hayatı, Sanatı ve Eserleri, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Sakarya,1998, s.30

² Zorlutuna, Halide Nusret, Değerli Şair Halit Fahri Ozansoy, Hisar Dergisi, s.88, Nisan 1971, s.8

³ Acehan, Abdullah, Halit Fahri Ozansoy'un Hayatı, Sanatı ve Eserleri, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Sakarya,1998, s.32

⁴ Servetifünun-Uyanış, Halid Fahri Ozansoy, 'Şiirde Ne Yapmak İstedim', 27 Ağustos 1942, s.177

Turkish Studies

Halit Fahri, dedesi ve babasında gördüğü edebiyat sevgisi, heyecanı ile büyümüş; zaten tabiatında var olan sanat ruhunu bu sayede inkişaf ettirme imkânı bulmuştur. Eskiden beri evlerinde tertip edilerek bir gelenek halini alan sohbet gecelerinde, eski edebiyatın deruni lezzeti ve havasını iliklerine kadar hisseden Halit Fahri, bu geleneği sürdürmeyi kendine bir vazife bilmiştir. Galatasaray Lisesi'nde öğrenim gören ve ilk edebi tecrübelerine burada Rübâb mecmuasında yazılar, şiirler kaleme alarak başlayan Halit Fahri'nin gerek aile çevresinde, gerekse arkadaş çevresinde hep edebiyat dünyasının ünlü tanınmış ve ün kazanmaya namzet insanları bulunmuştur.⁵ İşte, Gavsî Ozansoy da babasının bu geniş edebiyat çevresinin havasını teneffüs ederek büyümüş ve böyle bir ortamda neşet etmesinin verdiği avantajla, o da etrafında gördüğü edebiyat sevdalısı insanlardan nasibini fazlasıyla almıştır. Dedesi ve babasından tabiatına sirayet eden sanat ruhuna, şiir sevgisine engel olamamış, o da daha çok erken bir yaşta edebiyata merak salmış ve şiir yazmaya başlamıştır. Ozansoy'un ilk şiiri olan 'Akşam' adlı şiir, Uyanış dergisinde 1932 yılında yayınlanmıştır.⁶

Evlerinde tertip edilen eski edebiyat geceleri vesilesiyle ilk edebî terbiyesini baba ocağından alan Ozansoy, aynı zamanda dönemin ünlü şair ve yazarlarını yakından tanıma fırsatı bulmuştur.⁷ Halit Fahri, gerek kendi evinde, gerekse arkadaşlarının evinde düzenlenen bu sohbetlere iştirak ederken, Ozansoy'un elinden tutarak onu da gideceği yere götürür ve böylelikle onun içinde gelişecek olan edebiyat sevgisini tetiklemiş olur. Halit Fahri, Ozansoy'un hayatı boyunca onu hep koruyup gözetmiş, her konuda arkasında bir destekçi olarak yer almıştır. Halit Fahri, kendisinden bir yıl evvel vefat eden biricik oğlunun acısına dayanamaz ve 1971'de vefat eder.⁸

2. Edebî Hayatı ve İlk Tecrübeleri

Gavsî Ozansoy, daha lise öğrencisiyken şiirler yazmaya başlamış ve şiir yolculuğundaki ilk denemeleri babasının yazı işleri müdürlüğünü yaptığı Uyanış dergisinde yayınlanmıştır. İlk şiirini 1932 yılında yayımlayan Ozansoy, 'Bir Muharrir Hayatı'⁹ adlı ilk hikâyesini de 1934 yılında, daha on yedi yaşındayken kaleme almıştır.

Gavsî Ozansoy, şiirleri ve hikâyelerinde olduğu gibi, muhtelif gazete ve dergilerindeki yazılarında hep 'Gavsî Halit Ozansoy' imzasını kullandı. Henüz lise öğrencisiyken 'Son Posta' gazetesinde başladığı gazeteciliği Tan, Yeni Sabah, Son Telgraf, Vakit, Gece Postası gibi çeşitli gazetelerde sekreterlik, yazarlık ve muhabirlik yaparak sürdürdü.¹⁰ 1952 yılında, haftalık hadise ve röportajların yer aldığı 'Harman' adlı bir gazete çıkardıysa da, sadece iki yıl yayımlanabildi. Uzun yıllar Servetifünun-Uyanış dergisini yöneten babasının yanında çalıştı. Bu arada dergide şiirleri ve hikâyeleri yayımlandı. Böylelikle Servetifünun-Uyanış dergisi, Gavsî Ozansoy'un edebiyat sahasında ilk isminin duyulduğu yer oldu. Uyanış dergisi dâhil olmak üzere, diğer çeşitli dergi ve gazetelerde Ozansoy'a ait 53 şiiri ve beş hikâyesi bulunmaktadır.

'Tasfiye Lazım' Adlı Yazısı ve Etrafında Gelişen Olaylar

Gavsî Ozansoy, şiirlerinin ve hikâyelerinin yanı sıra, Servetifünun-Uyanış dergisinde çeşitli yazı dizileri aracılığıyla fikrî yazılar kaleme aldı. 1940'larda Uyanış dergisi etrafında toplanarak eski kuşağa karşı çıkan genç yazarların başına geçti.¹¹ Akşam, İstiklâl adlı gazetelerde

⁵ Ozansoy, Halit Fahri, Edebiyatçılar Geçiyor, Kanaat Kitabevi, İstanbul,

⁶ Servetifünun-Uyanış Dergisi, Akşam, 27 Teşrinievvel 1932, s.341

⁷ Ozansoy, Halit Fahri, Edebiyatçılar Çevremde, Sümerbank Kültür Yayınları, Ankara, 1970

⁸ Son Havadis, Acı Bir Kayıp: Halit Fahri Ozansoy, 24 Şubat, 1971, s.4

⁹ Servetifünun-Uyanış Dergisi, Bir Muharrir Hayatı, 19 Nisan 1934, s.332-333

¹⁰ Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi, YKY yay. c.2, İstanbul, 2003, s.758

¹¹ Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Dergâh yay. c.7, s.166

ve Uyanış dergisinde yayımladığı 'Tasfiye Lâzım'¹² başlıklı yazı, genç neslin hür ve isyankâr hislerini galeyana getirmiş ve edebiyatımızda her daim zuhur eden eski-yeni tartışmalarına bir yenisini eklemiş, aynı zamanda edebiyat tarihine 'Tasfiye Hareketi' adıyla geçecek olan isyan hareketinin tetikleyicisi olmuştur.

"İnkılâp Türkiye'sinin 16 yılı siyaset ve iktisat sahasında, sosyal hayatta geniş bir tasfiye hareketi oldu.

Bütün büyük ihtilâllerde, kitle hareketlerinde olduğu gibi, Kemalist ihtilâl de, 'eski'nin ve 'iptidâî'nin yerine 'yeni'yi koydu. Yıktı ve yaptı. Ayağımızdaki mes, kafamızdaki sarık, cumbamızdaki kafes -cumba henüz bakî ise de- tarihleşti; el tezgâhı yerini fabrikaya, sapan traktöre terk etti. Anadolu haritasından keçi yolları silindi, yerine demiryolu döşendi".¹³

Gavsi Ozansoy, yazısında yeni gelişmekte olan bir ülkenin tasfiye ile nasıl modern ve çağdaş bir görünüme ulaştığından bahsederek başlar. Sosyal ve iktisadî alanda görülen bu umut verici gelişme ne yazık ki sanat ve edebiyatta kendini göstermemiştir. Ozansoy, yazısının devamında kendi kısır döngüsü içine hapsedilen edebiyat ve sanatın ancak esaslı bir tasfiye ile daha özgür ve çağdaş bir hal alabileceğinden bahseder.

"Fakat sanat hayatımız, daha gerçek anlatışla, sanat anlayışımız, zevkimiz bu geniş tasfiye hareketinde 'hudut dışı' oldu. Musikide hâlâ 'alaturka' hâkim, resimde kartpostal zevki, şiirde hece vezni ve düzgün kâfiye. Mecmua deyince, hatıra 'kapak' geliyor; üç renkli ve tabılı kapak. Mecmuacılık 'muhtevadan' ayrıldı, 'kapak'laştı. Bugün de bir resim sergisinde aradığımız, yemek odamızın duvarına yakışacak güzel bir manzaradır. Şiirde el'an Faruk Nafiz saltanatı aranıyor. Halk çikolata paketlerinden çıkan mânileri, takvim yapraklarına yazılan beyitleri bile, şiir diye okuyor. Diyebilirsiniz ki, ne yapalım?... Mecmua diye önümüze üç renkli kapak sürüyorlar, şiir diye... Devam etmeyin, çünkü haksızsınız. 16. inkılap yılında, önünüze koyduğumuz, sadece bunlar değil. Fakat siz okuyacağınız mecmuayı masraflı gazete ilanlarında arar, seveceğiniz şairi tashihe muhtaç bir edebiyat tarihinden çıkarırsanız, o başka."¹⁴

Gavsi Ozansoy, evvela mevcut edebî zevkin köklü bir tasfiyeye tutulması lazım geldiğini dile getirir. Edebiyat ve sanat hayatındaki geri kalmışlığın temelinde bu zevki tam duyamayışımız yatmaktadır. Ozansoy, eskilere nispeten bu zevki daha iyi duyabilen ve mısralarına aksettiren yepyeni, dopdolu bir edebiyat güruhunun varlığından bahseder. Ancak bu sanatçı ve edipler, eskilerin sahip oldukları dar zaviyenin yanı sıra, seslerini duyurabilmek için kendilerine yeterli imkânları vermediklerinden ötürü şikâyetçidirler.

"'Vakit' gazetesinin anketi münasebetiyle yazdığım bir yazıda şöyle demiştim: 'Merak etmeyin, bizde de beynelmilel ölçüde şöret olacak adam var. Ama, meydan nerede?... Siz bize onu verin.' Meydan maalesef üç renkli kapak basabilen mecmua sahipleriyle; şöret simsarlarının işgalindedir. Bu iki hududun içerisinde bunalan karî, bir üçüncü hudut daha olduğunu, nereden bilsin? Hikâyede bir Sait Faik'in, nesirde bir Cavit Yamaç'ın, resimde bir Abidin Dino'nun, şiirde bir Melih Cevdet, İlhami Bekir, Cahid Saffet, İlhan Berk'in mevcudiyetini kimden öğrensin? Türk sanatında programlı, kültürlü ve malzemeli bir 'nesil' yetiştiğini, duvar afişleri yapıp, sokaklara mı asalım? Hayır. Bir çare var: tasfiye. Sanat ve zevk ölçülerimiz tasfiyeye muhtaç."¹⁵

Gavsi Ozansoy, Nazım Hikmet'in on bir yıl önce Abdülhak Hâmit ve Mehmet Emin'e karşı çıkışında olduğu gibi, meseleye edebî nitelik taşımayan sosyal değişimler açısından

¹² İstiklâl Gazetesi, 5 Ocak 1940, s.5

¹³ Servetifünun-Uyanış Dergisi, 18 Ocak 1940, c.87/23, s.130

¹⁴ age

¹⁵ age

yaklaşmıştır. Yazısının başında, Cumhuriyetle birlikte ülkede gerçekleştirilmeye başlanan inkılâpları değerlendirmesi, bu tutumu açıkça ortaya koyar.¹⁶ Fakat Ozansoy, edebiyat dünyasında da bir inkılâbın gerçekleştirilmesi gerektiği düşüncesindedir ve güne ayak uyduramayan sanatçıların açıktan açığa tasfiyesi talebinde bulunur.¹⁷

Gavsi Ozansoy, ‘Tasfiye Lazım’ adlı bu yazısının altına ‘Burada, bütün bir eski nesle hücum etmek cüretkârlığını göstermedik. Sadece bugün sanatımızı saran kötü zevke ve bunu devam ettirenlere dokunmak istedik.’¹⁸ diye bir not düşmüş olsa da, olaylar sadece bir dokundurmadan ibaret kalmayıp, eski edebiyat ve edebiyatçıları inkâra kadar varmıştır. Nitekim Ozansoy’un 1940’ta yayımladığı ‘Tasfiye Lazım’ başlıklı yazısıyla başlayan tartışmalar yenilik hareketine uyum sağlayamayan önceki nesil sanatçılarına tepkinin yanında¹⁹, şiirde egemenliğini sürdüren Faruk Nafiz ve neslini de hedef alır.²⁰ Bu yazı vesilesiyle, İstiklâl, Son Posta ve Akşam gazeteleri başta olmak üzere çeşitli gazetelerde edebî anketler oluşturulmuş, eski-yeni tartışmaları bir kez daha alevlenmiştir. Uzun bir aradan sonra edebiyatta yeni arayışlar içine girilmiş ve tasfiye hareketinin de tetiklemesiyle, başta Yeni Edebiyat dergisinde olmak üzere birçok dergi ve gazetede yeni sanatın, yeni edebiyatın nasıl olması gerektiği konusuna dair yazılar kaleme alınmıştır.²¹ Hatta eski nesil ve yeni nesil arasında cereyan eden bu sözlü ve yazılı diyalog saygı ve hoşgörü sınırlarını aşarak sert bir çizgide ilerlemeye başlamıştır.

3. Son Posta Gazetesi ve Yenilerin İsyân Bayrağı

Başlatmış olduğu harekette yalnız kalmamak adına Gavsi Ozansoy, o yıllarda çalışmakta olduğu Son Posta gazetesindeki ankette, yeniliklerden yana olan genç edebiyatçıların görüşüne yer vermiştir. Anketi oluşturan kişi Nusret Safa Coşkun’dur. Anketin ilk yayında “Genç Şair ve Ediplerin Tasfiye Edilmesini İstedikleri Eskiler” başlıklı bir yazı yer alır. Yazıda tasfiyesi istenen eskiler bir liste halinde verilir. Bu listede bulunan isimler şunlardır: “Yahya Kemal, Reşat Nuri, Fazıl Ahmet, Mahmut Yesari, Mithat Cemal, Peyami Safa, Aka Gündüz, Vâ-Nû, Halit Fahri, Burhan Cahit, Faruk Nafiz, Orhan Seyfi, Yusuf Ziya, İbrahim Alâattin, Şükufe Nihal, Behçet Kemal, Esat Mahmut Karakurt.”²² Ankette düşüncelerine yer verilen ve verdikleri cevaplarla Gavsi Ozansoy’u destekleyen genç edebiyatçıları arasında şu isimler vardır: Ziya Osman Saba, Cavit Yamaç, Nail V., Mümtaz Zeki Taşkın, Lûtfî Erişçi, Ragıp Şevki, Cahit Saffet Irgat, Sait Faik, Reşat Enis.

Reşat Enis bir yazısında kendisinin de çok esaslı bir tasfiye taraftarı olduğunu, etraflarında hep birilerinin yardımıyla belli mevkiilere gelmiş Orhan Seyfili, Yusuf Ziyalar, Faruk Nafizler gibi kof şöhretlerin dolu olduğunu söyler. Tasfiyesini istediği bu isimlere Burhan Cahit, Muhmut Yesari, Reşat Nuri’yi de ekler ve ‘Çalığı’ başta olmak üzere romanlarının çoğunun modern masallar olduğunu belirterek Peyami Safaya yüklenir. Enis, yazısında onun ‘Avrupa romancılarının ve mütefekkirlerinin kötü bir mukallidi’ olduğunu belirtir.²³

Sait Faik Abasıyanık, Gavsi Ozansoy’un başlatmış olduğu bu yenileşme hareketine sonuna kadar destek veren isimlerin başında gelir. Ona göre bugün ya da yarın mutlaka tasfiye

¹⁶ Sazyek Hakan, Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi, Akçağ Yay. Ankara, 2006, s.45

¹⁷ Fuat Mehmet, Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi, C.1, Adam Yay. İstanbul, 2006, s.21

¹⁸ Son Posta Gazetesi, 12 Ocak 1940, S.3397, s.1

¹⁹ Oktay Ahmet, Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara, 1993, s.103,104

²⁰ Karaca Alâattin, İkinci Yeni Poetikası, Hece Yay. Ankara, 2005, s.74

²¹ İleri Suphi Nuri, Yeni Edebiyat 1940-1941 Sosyalist Gerçekçilik, Scala Yayınları, İstanbul, 1998

²² Son Posta Gazetesi, 12 Ocak 1940, S.3397, s.1

²³ age, 12 Ocak 1940, S.3397, s.8

yapılacaktır, yapılmalıdır. Değişim maddenin temelinde var ise şayet, kimse yapmasa dahi zamanın kendisi elbette bu tasfiyeyi bir gün yapacaktır.²⁴

Tasfiye, yenilik taraftarı olan gençler için olmazsa olmazdır. Onlara göre evvela, eski olan, içi boş olan, niteliksiz olan temizlenmeli ki yerine daha kaliteli, nitelikli ve çağdaş bir edebiyat vücuda getirilebilsin. Tarihte yapılan her yenileşme hareketi gibi, bu tasfiye hareketi de bir yönüyle acımasız bir hal alır ve bu durum kendini, tasfiye taraftarı gençlerin satırlarında açıkça gösterir. Hikâyeci ve romancı kimliği ile bilinen **Ragıp Şevki** de tasfiye taraftarlarından biridir ve ankette verdiği cevapta, bu genç ve asi ruhlu ediplerin edebiyatta nasıl bir reform getirmek istediklerini net ifadelerle ortaya koyar. Ragıp Şevki, anketteki yazısında eskileri ve eskilerin şahsında sahip olunan edebî zevkleri temizlemeye hazırdır. Türk edebiyatının temelleri yeniden ve sağlam bir şekilde atılmalıdır. Eskiden beri süregelen eserleri süsleyip tekrar önümüze sunan edebiyat, yazara göre elbette yıkılmaya ve esaslı bir tasfiyeye muhtaçtır. Anketteki yazısında bu düşüncelerini şöyle dile getirir: “Şiirimizin Donkişotları çok söylemekten, çok konuşmaktan öyle bir sukuta uğramış bulunuyorlar ki, hangi birisini sayayım: Yahya Kemal’in ‘Bin atlı’ manzumesi kalıbından çıkamadı, Faruk Nafiz’in şiirleri uyku veriyor, Halit Fahri’yi - eski şiirlerini unutmamak için - rahat bırakmalıyız. Şükûfe Nihal de, Mithat Cemal, şu da bu da bugün devrini, zevkini, şiiriyetini kaybedenlerdendir. Tasfiyeye muhtacız, çünkü Türk edebiyatı binasını boyacılar ve sıvacılardan kurtarıp, mimarlara bırakmamız lâzım geliyor.”²⁵

Şair **Cahit Saffet** ise ankete verdiği cevapta, Türk edebiyatında tasfiyenin tam zamanı olduğunu ve artık okunmaz, elle tutulmaz adamcıklar olarak nitelendirdiği Orhan Seyfi, Yusuf Ziya, Halide Nusret, Şükûfe Nihal, Hakkı Süha’nın tasfiyesini ister. Anketteki yazısında, “İncir çekirdeğini doldurmayacak fikirciği lâf lâf üstüne koyup mektepli kızlara yüzlerce sayfalık roman hazırlayan akşamlik muharrir mi? Yoksa tefrikalı manzume yazan mizahçı mı? Bir Gorki ayarında Sabahattin Ali, bir Duhamel kadar sağlam Said Faik önümde dururken dünkülerden kimi beğenebilirim hikâyeci olarak?..”²⁶ diyen Cahit Saffet, neslinin garb şairlerini bile geride bırakan örneklerini gördükçe hececilerin kof manzumelerini beğenmediğini ve yeni şiirin dünkü şiirler kıyas edilmesinin, mükemmel bir hatibin bir kekeme ile konuşma müsabakasına çıkarılmasına benzetir.

Ankette yer alan cevaplara bakıldığında bunların genç edipler tarafınca, sanki tarihin bütün kara sayfalarının bedelini eskiye yıkmaya ve ödetmeye gibi bir kızgınlıkla, coşkunlukla kaleme alınan ifadeler oldukları kolayca hissedilir. Hızını alamayan bu gençlerden biri olan şair **Mümtaz Zeki**, eskiye karşı olan öfkesini anket münasebetiyle adeta püskürür. Mümtaz Zeki, kökten bir tasfiye taraftarıdır ve edebiyat denen sanat işinin sadece genç nesil ve sanatçıları tarafından yapılabileceği kanaatinde. “Hem de esaslı bir tasfiye lâzım. Ankara caddesindeki üstad kalabalığını ‘kıymet’ pazarına çıkararak teker teker mezat eylesersek bir pul etmeyecekleri görülecektir. Bugüne kadar toplanca kâğıt, tonlarca mürekkep harcadıkları halde elde edilen hasıla kütüphane vitrinlerini süsleyen (!) üç beş klâsik âşık-maşuk hikâyesinden ibarettir.”²⁷ Diyen Mümtaz Zeki, yazısının ilerleyen bölümlerinde daha sert bir üslup takınır. Eskilerin ortaya koydukları eserleri süslü fakat içi boş gören şair, kendilerinin aynı imkânlarla sahip oldukları takdirde daha içi dolu ve mükemmel bir edebiyat vücuda getirebilecekleri kanaatinde. Tasfiye taraftarı diğer genç edipler gibi Mümtaz Zeki de, edebiyat ve sanat sahasının bütün bütün kendilerine bırakıldığı zaman, esas tasfiyenin inkişaf edeceği düşüncesindedir.

²⁴ age

²⁵ age

²⁶ Son Posta Gazetesi, 13 Ocak 1940, S.3398, s.6

²⁷ age

Bir ressam ve aynı zamanda bir muharrir olan **Abidin Dino** da tasfiye hareketine iştirak eden gençler arasındadır. Sanatın tamamını kapsayan bir tasfiye taraftarıdır. Abidin Dino, ankette yer alan yazısında, fikirdaşlarına nazaran daha alaycı ve kinayeli bir üslup takınarak tasfiyenin devam edebilmesi için tek bir şartın lazım olduğunu ve bunun da eskilerin yazı yazmaya devam etmemeleri olduğunu belirtir. Eski neslin kendisinden başka düşmanı olmadığını söyleyen Dino, Yusuf Ziya'nın yeni eserlerinin Erzincan depremiyle mukayese edilemeyecek kadar bir felaket olduğunu ve genç yazarların adeta bir Kızılay gibi yardım faaliyetine geçmeleri gerektiğini söyler.²⁸

Muharrir Hüsametdin Bozok, ilerleyen zamana karşın eskinin ardına sığınmanın beyhude bir çaba olduğuna ve tasfiyenin, zamanın beraberinde getirdiği en tabii, karşı konulmaz ihtiyaçlardan biri olduğuna inanır.²⁹

Son Posta gazetesinin açmış olduğu anket her gün biraz daha hararetini arttırırken, Gavsi Ozansoy ile aynı gazetede meslektaş olan **E. Ekrem Talu**, 'Kaldırılan Kazan Münasabetiyle' adı altında bir yazı yayımlar. Talu yazısında, "Bizim Nusret Safa'nın işi yok. Allah selâmet versin, iki de bir böyle acayip işlerden anket mevzuları çıkarır." sözleriyle tasfiye hareketine olan tepkisini dile getirir. Aynı zamanda, tasfiye listesinde adının geçecek kadar kıymetli bulmaması hususunda Gavsi'ye çıkışır.³⁰

Şair **Nail V. Çakırhan** ise her ne kadar bu hareketin doğrudan içinde olmadığını ve bunun beyhude bir uğraş olduğunu söylese de desteğini genç neslin üzerinden eksik etmez. Tasfiyenin görünürü değiştirerek halledilecek bir çözüm olmadığını ve asıl problemin eskinin köklerinde aranması gerektiğini ifade eder anketteki yazısında.³¹

Gavsi Ozansoy'un eskileri inkâr değil, sadece yeni bir edebî zevk ve anlayış diye nitelendirdiği tasfiye hareketi bu kadarla sınırlı kalmamış, bu harekete iştirak eden gençler tarafından eski nesle adeta savaş açılmıştır. Gazeteci **Cavid Yamaç** da bu savaşta yer alan isimler arasındadır. Gavsi'nin yenilik adına taleplerini yeterli görmeyen bu muharrir, eskiyi batıyı taklit etmekle suçlar.³² Yedi Meşaleci olan şairlerden **Ziya Osman Saba** ise, asıl tasfiye denen şeyi zamanın kendisinin yapacağı kanaatindedir. Her yenileşme gibi, bu hareketin de zamana ihtiyacı vardır ve zaman denen mefhum eskiyi, yeniye, iyiyi, kötüyü ayıklayan tabii bir araçtır şairin düşüncesine göre.³³ Tasfiye edilecekler listesinde adı bulunan **Halit Fahri Ozansoy**, yaşanan olayları sadece gelip geçici bir gürültüden ibaret olarak değerlendirir. Ortaya koydukları başarılı eserler bakımından kazanan tarafın gençlerin aksine eskilerin olduğu ve koparılan bu yaygaranın sanat adına gençlere kredi kaybettirdiği düşüncesindedir.³⁴

Tasfiye taraftarı gençler halk evinde bir konferans düzenlerler. Hareketin başını çeken gençler birer birer kürsüye çıkar ve 'tasfiye' adı altında edebiyat ve sanat alanında yapmak istedikleri değişimlerden bahsederler. Meselenin bir nesil meselesinden ziyade fikir meselesi olduğu üzerinde durulur. Konferansa iştirak edenlerin çoğunun otuz beşini geçmiş, fakat fikirleri ile yeniliğe açık insanlardan oluşması, onların ortaya koymuş oldukları bu düşüncüyü doğrulayan en kuvvetli kanıttır. Konferansta yaşananlar, konuşulanlar ertesi günün gazetesine **İsmet Hulûsi**'nin kalemile aktarılır. Konferansta söz alan ilk kişi **Nusret Safa Coşkun**'dur. "Yıllar var ki edebiyat cephesinin garp cephesinden farkı yok. Ne dikkatlerimizi üzerine çeken büyük bir eser görüyoruz,

²⁸ Son Posta Gazetesi, 14 Ocak 1940, S.3399, s.8

²⁹ age

³⁰ age, 15 Ocak 1940, S.3400, s.2

³¹ Son Posta Gazetesi, 17 Ocak 1940, S.3402, s.8

³² age

³³ age

³⁴ age, 26 Ocak 1940, S.3411, s.7

ne de bize bir parça heyecan verecek bir kıpırdanmış ve hareket olduğunu gösterecek mini mini bir hâdise ile karşılaşılıyor.”³⁵ sözleriyle konuşmasına başlayan Nusret Safa Coşkun, konuşmasının devamında Gavsi Ozansoy'un 'Tasfiye Lazım' başlıklı yazısını okur. Bu yazının tefriki ile birlikte gelişen olaylardan bahsederek, eskilerin yazdıklarını ve yenilerin hazırladıkları tasfiye listesini sıralar.

Nusret Safa, konuşmasının sürdürürken **Halit Fahri** ve **Şükufe Nihal** kapıda belirir. Bir müddet kapıdan baktıktan sonra içeri geçerler. Onları arkadan takip eden kişi Gavsi Ozansoy'dur. İsmet Hulûsi, gazetede yazısında yaşanan atmosferi adeta resmeder. “Şükûfe Nihal, mütebbessim görünüyordu. Halit Fahri hiddetliydi. Bu sırada Nusret Safa tasfiye listelerini okumakta devam ediyordu. Şükûfe Nihal, ismi okudukça gülüyordu. Halit Fahri ise hiç tavrını değiştirmemişti. Yanındaki büyük çantasını sıkı sıkı yakalamış, gözlerini kürsüden ayırmadan dinliyordu. Bir an için aklıma çantasında bir bomba bulunduğundan şüpheleneceğim gelmişti. Şükûfe Nihal'i güldürmek için muhakkak isminin tasfiye listesinde okunması lâzımdı ki, tasfiye listeleri bittiği zaman müteessir gibi görünüyordu. Ve hele bütün listeler bitip Nusret Safa, bitaraf bir muhakeme ile edebiyat ve yaşlı gençlerin kıymetleri hakkında hükümler verdikten sonra kürsüden inince ayağa kalktı. Artık mütebbessim değil, müteessirdi.”³⁶ Konferansta son sözü alan kişi **Gavsi Ozansoy**'dur. Bu hareketin liderliğini kendine çok gören Gavsi, babasıyla arasını kimsenin açamayacağını söyler ve esas davasının şahıslarda değil, zihinlerde tasfiye olduğunu belirtir. Nesli içerisinde en kötü şiir yazan kişinin kendisi olduğunu söyleyen Ozansoy, buna rağmen Uyanış'ın son sayısında yer alacak şiirin Yusuf Ziya'nın, Orhan Seyfi'nin şiirleriyle mukayese edilemeyecek kadar güzel olduğunu söyler.³⁷

Akşam Gazetesi ve Eskilerin Taarruzu

Son Posta gazetesinde genç şair ve yazarlarca açılan bu isyan bayrağının mukabilinde, Akşam gazetesi taarruza geçer ve tasfiyesi istenen isimlerin görüşlerinin yer aldığı bir anket yayımlar. Anketi oluşturan kişi **Şevket Rado**'dur. Tasfiye meselesiyle ilgili sorulan soruları cevaplayanlar arasında Yusuf Ziya Ortaç, Orhon Seyfi Orhon, Mithat Cemal Kuntay, Halit Fahri Ozansoy, Şükufe Nihal Başar, Burhan Cahit Morkaya gibi isimler vardır.

Akşam gazetesinin açmış olduğu ankette yer alan isimlerden biri de **Nurullah Ataç**'tır. Ataç, tartışmalar süresince tasfiye taraftarlarına yakın bir profil çizse de, o hep iki tarafın da sınırları içine dahil olmadığını, güzele ait olduğunu ve hep güzel olanı kanıksadığını ifade eder. Gençlerden beğendiği isimler çoktur. Onların sanat ve edebiyata getirmek istedikleri yenilikleri beğenir ve bu konuda onlara destek verir. Fakat hazırlamış oldukları tasfiye listesini ve bu liste içinde 'Yalnız en güzel mısraları söylemiş olan şair değil, bu memlekete yeni şiir telâkkisini getirmiş olan adam.' olarak nitelendirdiği Yahya Kemal'in isminin de yer alması hususunda gençleri eleştirir. Yıllardan beri dargın olduğu Necip Fazıl'ın bile kara listede yer alan isimlerden biri olmasına karşındır. Buna karşın, eskilerin kendisini asi gençleri müdafaa etmekle suçlamaları karşısında sessiz kalamaz ve anketteki yazısında, müdafaasının sadece gerçek sanattan yana olduğunu vurgular. Nurullah Ataç, yazısının ilerleyen kısımlarında kendisini gençleri himaye etmekle suçlayan Halit Fahri'ye çıkışır. Güçlü şairlerin ve güçlü bir sanatın himayeye ihtiyacı olmadığından bahsederek beğenilerinin her zaman eskiye ya da yeniye değil, gerçek ve güzel olan sanata yönelik olduğunu vurgular: “Bırak Allah aşkına şu adamları! Yalnız şiir söylerken değil, öyle düpedüz konuşurken bile ne dediklerini bilmiyorlar. Bir de onları kara listeye koymaya

³⁵ age, 19 Ocak 1940, S.3404, s.10

³⁶ age, 19 Ocak 1940, S.3404, s.10

³⁷ age

kalkmışlar. Listeyi Gavsî'nin yaptığı ne kadar belli! Babasını şair sayıp da kara listeye koymak ondan başka kimsenin aklına gelmezdi.”³⁸

Akşam Gazetesi'ndeki ankette yer alan bir diğer isim **Mahmut Yesarî**'dir. Yesarî, tasfiye hareketini gereksiz ve içi boş bir hareket olarak kabul eder. “Münakaşacılar hoca ile değil, elifle uğraşınlar.” diyen yazar, genç olduklarını ileri sürüp garip iddialarla ortaya atılanların hepsinin gazete ve mecmualarda çalıştıklarını, fakat o zamana kadar kendilerini gösteremediklerini söyler. O da diğer eski taraftarları gibi, gençleri esersizlikle ve üslupsuzlukla suçlar. Yesarî, sanatta eskilik-yenilik diye bir şeyin olmadığını, sanat eserlerinin antika eşya gibi eskidikçe para etmediğini, fakat yeni oldukları da kıymetli olduklarını göstermediğini belirtir. Ona göre asıl mesele, bir eserin ruhunda taşıdığı tazeliğin muhafaza edilmesidir ki böyle bir sanat eseri için asırların dahi hükmü yoktur.³⁹

Şair **Yusuf Ziya Ortaç**, Şevket Rado ile yaptığı röportajda, kalemini bırakmaya taraftar olmadığını ve söylenenin aksine, kendisinin ve akranlarının eski değil yeni, yaşlı değil genç olduklarını ifade eder. Ortaç, Hüseyin Cahit'in, Halit Ziya'nın, Hüseyin Rahmi'nin taptaze yazılar yazdıklarını ve böylelikle hep genç kalmayı başardıklarını vurguladıktan sonra, tasfiye iddiasıyla ortaya atılan gençleri ‘çocuk nesil’ olarak adlandırır. “Bu iddiayı ortaya atan çocuk kendisinin de çalıştığı gazetenin sahibine çıksın ‘Bundan sonra babama makale yazdırmayın, bana yazdırın!’ desin. Reşat Enis Vakit gazetesinde çalışmaktadır, zannediyorum. Hakkı Tarık gençleri himaye eden bir zattır. Kendisine müracaat ederek ‘Bu gazetede Sadri Erteme, Hakkı Süha’ya makale yazdırmayın, ben yazayım!’ desin. Bakalım ne cevap alacaklar. İsim söylemeyeyim şu çocukların hepsi bir araya gelsinler kafa kafaya verip kırk gün kırk gece çalışsınlar, eminim Peyami Safa'nın bir fikrasını yazamazlar.”⁴⁰ Diyen Ortaç, Tasfiyesi istenen isimler arasında bulunan şairlerin başında gelir ve genç neslin ‘Bırakın, yazmayın, susun.’ demelerini ölmeden önce toprağa gömülme olarak algılar ve gençlerin bu sözlerini gazete sahiplerine söylemelerini tavsiye eder. Çünkü hemen hemen her mecmuada yazan ve hâlâ eserler vermeye devam eden kişiler, bu çocuk nesil tarafından tasfiyesi istenen ediplerdir. Yusuf Ziya yazısında ‘edebiyatın henüz Douglas bıyıklı, sesleri genç horozlarınki gibi çatlak çatlak çıkan çocukların harcı olmadığını’ söyler ve asıl meselenin kendilerinin yeniler tarafından hazmedilememesi olduğunu vurgular. Şairin düşüncesine göre sanat bütün dostlukların ve düşmanlıkların üstündedir. Yahya Kemal ile dargın olmalarına karşın her yeni şiirini gördüğünde heyecanlandığını söyleyen şairin, kendisinin tasfiyesini isteyen gençlerden başarılı bulduğu, beğendiği isimler de vardır. Sait Faik, Ahmet Muhip, Celadettin Ezine bu isimlerin başında gelir. Şair için esas olan, eski ve yeniden ziyade hakiki sanatın kendisidir.

Kara listede ismi bulunan bir diğer şair de **Orhan Seyfi Orhon**'dur. Orhan Seyfi edebî mevkiini ‘ehven şeraitle talibine ihaleye’ hazırdır. Eskilerin meydandan çekilince yenilerin neler yapacağını çok merak eder ve tasfiyeyi savunan bu gençlerin, yapmak istedikleri şeyin ne olduğuna, kendisinden ne tür bir şey istediklerine bir türlü akıl erdiremez. Orhan Seyfi, Yahya Kemal'in, Reşat Nuri'nin, Fazıl Ahmet'in, Peyami Safa'nın, Faruk Nafiz'in tasfiyesinin istenmesi karşısında gençleri insafa davet eder. Bu insanların kimseye zararı olmayan, kendi hallerinde başarılı, güzel eserler ortaya koyan insanlar olduklarını vurgular ve kalemlerinin ellerinden alınmak istenmesine bir anlam veremez.⁴¹

Orhan Seyfi'nin alaylı ve iğneli bir üslupla, gençlere yerini ve şöhretini bırakmak istemesi karşısında karşı cepheden yanıtın gelmesi gecikmez. ‘Gavsî Ozansoy’a Açık Mektup!’ adını taşıyan yazının kime ait olduğuna dair mahfuzdur denilse de, Ozansoy'un şahsında Orhan

³⁸ Akşam Gazetesi, 24 Ocak 1940, S.7674, s.6

³⁹ age, 23 Ocak 1940, S.7673, s.5

⁴⁰ age, 13 Ocak 1940, S.7663, s.5

⁴¹ Age, 14 Ocak 1940, S.7664, s.5

Seyfi'nin davetine gönderilmiş bir cevap olduğu aşikârdır. "Gavsi dostum, söyle Orhan Seyfi'ye, satmak istediği yere gençler arasında bir tek talip bulamaz. Biz, yerimizi müzayedede, münakaşa gibi türlü ticarî usullerle değil, hak ederek kazanacağız. Müridi kalmamış tekkelerin aşınmış, çiğnenmiş postunu Allah hiçbir gence nasip etmesin!"⁴²

Mithat Cemal de tasfiyesi istenen bir diğer isimdir. Kara listenin beşinci sırasında yer alır. Şevket Rado, gazetede ki anket münasebetiyle edibi Maçka'daki evinde ziyaret eder. Mithat Cemal'in edebiyat dünyasında kaldırılan kazandan haberi yoktur. Şevket Rado'nun yaşanan olaylar hakkında verdiği uzunca bir izahattan sonra Mithat Cemal, 'Bu bir şaka olsa gerek!' sözüyle karşılık verir. Rado'nun bunun bir şaka olmadığını söylemesi üzerine Mithat Cemal doğrulur ve adeta yaramaz öğrencilerine ders vermeye hazırlanan bir muallim edasıyla konuşmaya başlar. "Sanatta bir yere oturmak, kendinden evvel oturamı kaldırmakla değil, eser yazmakla olur. Biliyorsunuz ki Emile Zola işe Victor Hugo'yu beğenmemekle başladı; fakat ona sövdü diye meşhur olmadı, Rugan- Macquart'ları yazdı diye meşhur oldu. Meselâ işte Baudelaire... Kendi şöhretini yapmak için başka şöhretlere çatmadı, eser verdi ve bu eserin karşısında Hugo: 'Edebiyata yeni bir ürperme getiren şiir!' diye hayretini saklayamadı. Kibrin kalın ve kaba heykeli olan Hugo..."⁴³

Mithat Cemal, gençlerin boş sözlerle değil, içi dolu yazılarla iddiada bulunmalarını ister. Edibin sözleri, gençlerin yüzlerini hafif sertçe okşar mahiyetteki ifadelerdir. Evvela okumadan, yazmadan sanat ve edebiyata adım atılamayacağına değinen Mithat Cemal, gençlere kahveyi ve kulübü bırakıp, kitaba ve mektebe tahammül etmelerini tavsiye eder. Mithat Cemal, aynı zamanda iğneleyici bir üslupla Gavsi Ozansoy'u dirayetli bulduğunu, babasının yirmi seneden beri şiir yazarak, tercüme yaparak edinemediği şöhreti nara atarak beş dakikada kazanmasına hayran kaldığını ifade eder. Konuşmasının ilerleyen kısımlarında, başta Gavsi olmakla birlikte, gençlere ikaz ve öğütlerde bulunur. Kıymetli zamanını ak liste ve kara liste hazırlamakla geçiren Gavsi'ye Mithat Cemal'in tavsiyesi, vaktini bu boş işlerle geçirmek yerine, etrafında bulunan Sait Faik gibi arkadaşlarından daha fazla istifade etmesi yönündedir. "İsimlerini eskilere tebliğ etmek isteyen gençlerin yapacakları şey 'Söven Gavsi' olmaktan ziyade, 'Yazan Faruk' olmaktır. Sövmekle sanata girilseydi, edebiyat tarihinin yarısı mavnacılar, yarısı da arabacılar ibaret olurdu."⁴⁴ Mithat Cemal konuşmasının sonunda Şevket Rado'ya Gavsi'nin gerçekten de Halit Fahri'nin oğlu olup olmadığını sorar. Rado'nun 'Evet, oğlu!' demesi üzerine "O halde, oğlu babasını edebiyattan çıkardığı gibi, babası da oğlunu edebiyata sokmasa!"⁴⁵ diyerek karşılık verir.

Bu edebî tartışmalar arasında her iki tarafın yani, eski ve yeniye savunanların hedef noktası haline gelen, her iki tarafın da hücumuna maruz kalan kişi **Halit Fahri Ozansoy**'dur. Oğlu tarafından tasfiye listesinin içine alınan Ozansoy, birçoklarına göre bir babanın yaşayabileceği en talihsiz tecrübeyi yaşamaktadır. Eskilerin düşüncelerini dile getirdikleri ankette yer alan isimlerden biri de Halit Fahri'dir. Şevket Rado'nun sözlerine bakılacak olursa, bu mülakatı yapmak ve söze başlamak onun için çok acı olur. Rado, Halit Fahri'ye Gavsi'nin arkadaşlarıyla bir edebî tasfiye listesi hazırladığını, bu listeye kendi adının da dâhil olduğunu ve bunu nasıl karşıladığını sorar. Halit Fahri, muzdarip bir peder edasıyla "İnsanın başına her şey gelebilir. Bu da oldu. Allah başkasından korusun!"⁴⁶ cevabını verir. Şevket Rado'nun izlenimlerine göre Halit Fahri'nin bağı o kadar yanmış olacak ki, birdenbire doğrulur ve içini boşaltmaya başlar.

⁴² Servetifünun-Uyanış Dergisi, 25 Ocak 1940, S.2266/581, s.155

⁴³ Akşam gazetesi, 15 Ocak 1940, S.7665, s.5

⁴⁴ age

⁴⁵ Akşam Gazetesi, 15 Ocak 1940, S.7665, s.5

⁴⁶ age, 16 Ocak 1940, S.7666, s.5

Halit Fahri konuşmasında, gençlerin ortaya attıkları iddiaların sadece bir kuru gürültüden ibaret olduğunu ifade eder. Gençleri okumamakla, kültürsüzlükle, kolay yoldan şöhret sahibi olmayı arzu etmekle eleştirir. Ozansoy'a göre, gençlerin en büyük kusurlarından biri de, büyüklerle karşı takınmış oldukları saygısızlık, üslupsuzluk ve sık sık haddi aşan fevri davranışlarıdır. "Yok efendim bu feryatlardan bir şey kazanılmaz, vaktiyle biz de yaptık. 'Rübâb' mecmuasında Fecr-i Âticilere çatıyorduk. Bizi Şahabettin Süleyman idare ediyordu. Yahya Kemal'i daha o zaman kimse tanımıyordu. Biz de ondan kuvvet almak istiyorduk. 'Bir Yahya Kemal vardır, dikkat edin. Namık Kemal değil ha' diye bağıyor ve bir şey yapıyoruz sanıyorduk. Bugün o zamanlar ulu orta savurduğumuz saçmalara bakmaya bile tahammül edemiyorum."⁴⁷

Halit Fahri, Şevket Rado'nun gençlerin eserlerini neşrecek yer bulamadıklarından şikâyet etmelerinden bahsetmesi üzerine sinirlenir. Zamanında kendisinin Servet-i Fünûn'da bir iki satır yayımlatabilmek için iki üç sene beklediğini söyleyen Ozansoy, kimseye göstermediği iltibası, hoşgörüyü, desteği bu gençlere gösterdiğini ve Servetifünun-Uyanış dergisinin kapılarını ardına kadar bu gençler için açtığını dile getirir. Hatta eserlerini neşrecek yer bulamamaktan yakınan gençleri kendisiyle yüzleşmeye çağırır. 'Yahu beni oğlum anlamamış! Ne yapayım?' diyen Halit Fahri, oğlu Gavsi'nin ve arkadaşlarının bütün yazdıklarına rağmen sözlerini yine onlara nasihat vermekle tamamlar ve mutlak surette dil öğrenmelerini, yetkin eserler vermelerini salıklar.⁴⁸

Halit Fahri'nin Şevket Rado ile yaptığı bu mülakatın gazetede yayımlanmasından iki gün sonra Ozansoy 'Anketçiler biraz insaf ve biraz dirayet!' adlı uzun bir yazı yayımlar.⁴⁹ Şair, bu uzun yazısında söz konusu mülakatın çarpıtıldığını ve söylediği sözlerin başka şekillere büründürerek basıldığını iddia eder. Bu değiştirmedeki maslahat ise Ozansoy'un düşüncesine göre, edebiyat dünyasında yaşanan son olaylarla kızıyan ortamı kasıtlı olarak alevlendirmekten başka bir şey değildir. Halit Fahri, gençlerin halk evinde düzenlemiş oldukları konferansa iştirak eder ve konuşmasında, ankette yer alan yazısının değiştirildiğini, sözlerinin çarpıtıldığını dile getirerek, gençler karşısında kendisinin, asıl anlatmak istediği meselelerin müdafaasını yapar.⁵⁰ Fakat Şevket Rado Halit Fahri ile aynı görüşte değildir. Anket münasebetiyle yayımlanan sözlerinin tamamen Ozansoy'un kendisine ait olduğunu savunur.⁵¹

Tasfiye listesinin onuncu sırasında yer alan isim **Burhan Cahit Morkaya**'dır. Morkaya, gençlerin eskiye karşı bir yıldırım harbi kazanmak istediklerini ve çok tecrübesiz olduklarını ifade eder. Anket münasebetiyle yayımlanan yazında "Amma kabahat pek de onlarda değil... Vesika ekmeği ile büyüyen bu gençlerin uzvî gıdaları süpürge tohumu ise manevî gıdaları da yanlış edebiyat kitapları... Bu malzeme, bu harçla yetişenlerden koskoca bir Yahya Kemal çıkmaz ya! Fakat onlar da kendilerine göre bir çete harbi yapmak hevesine düşmüş olabilirler."⁵² diyen Burhan Cahit, gençlerin boş sözlerle değil, içi dolu eserlerle kendilerini göstermelerini ister. Morkaya, şayet gençlerin eskilerin sahip oldukları mevki ve şöhrete sahip olma gibi bir arzuları, istidatları varsa, yerini seve seve kendilerine vermeye hazır olduğunu söyler. Hatta bir yazı nasıl yazılır, gazetecilik ve fıkarcılık nasıl yapılır, edebî bir mevkiye ve şöhrete sahip olmak için nasıl bir çileden geçilir, edebiyat ve sanata dair nasıl tartışılır... vb. konularda yine seve seve gençlere muallimlik yapabileceğini söyler.

Şükûfe Nihal, tasfiyesi istenen bir diğer isimdir. Şair, genç yazarlar içerisinde Sait Faik, Sabahattin Ali gibi yetenekleri beğendiğini, eserlerini takip ettiğini söyler. Fakat Şükûfe Nihal bu

⁴⁷ age

⁴⁸ age

⁴⁹ Son Posta Gazetesi, 18 Ocak 1940, S.3403, s.7

⁵⁰ age, 19 Ocak 1940, S.3404, s.10

⁵¹ Akşam Gazetesi, 18 Ocak 1940, S.7668, s.5

⁵² age

genç yazarların 'tasfiye davası' ile istedikleri şeyin tam olarak ne olduğuna bir anlam veremez. Yapılan röportajda "Daha doğrusu ne demek istediklerini anlayamıyorum. İzah etsinler, o zaman belki biz de bir şeyler söyleriz... Hiçbir memlekette böyle bir şeye tesadüf edilmiş değildir. Edebiyatta tanınmak bir manevî mevkiiye ulaşmak demektir. İnsan buna ne kendi arzusuyla ulaşır, ne de başkalarının arzusu ile bu mevkiden uzaklaşabilir. Bu, kabiliyet ve liyakatin verdiği bir payedir. Biliyorsunuz ki Neron bütün ihtiras ve arzularına rağmen bir sanatkar olamadı."⁵³ diyen Şükûfe Nihal, edebiyat ve sanatta bir paye elde edebilmenin çalışarak, emek vererek, okuyarak ve durmadan yazarak mümkün olabileceğini dile getirir. 'Siz çekilin, meydan bize kalsın!' naraları atarak bir yere varılamayacağını ve böyle bir davranışın ancak çocukluktan kurtulamayanlar tarafından sergileyebileceğini düşünür. "Sonra bu çocuklar, efendim, bir tuhaf... Ne ise hayra yoralım... İnşallah böyle değildirler ya... fakat içlerinde öyleleri var ki... Kız lisesinde benim imtihan ettiğim bir kızdaki bahsedeyim. Edebiyattan muvaffak olamıyor. Baktık, haline acıdık. Bir beş atalım da kurtarsın kendini dedik, çıktı. Üniversiteye girer girmez yaptığı iş ne oldu biliyor musunuz? Bir gazeteye beni, Yusuf Ziya'yı, Orhan Seyfi'yi edebiyattan çıkarmak lâzım diye yazı yazmak. Edebiyattan beş numara alan hanım başımıza edebiyatçı kesildi. Bizimle uğraşan yazılar yazdı, şimdi ne oldu bilmiyorum."⁵⁴

Gazetelerde yayımlanan anketler vesilesiyle eskiler ve yeniler arasındaki gerginlik gittikçe artmaya başlar. Sözlü ve yazılı atışmaların önü alınamaz hale gelir. Gençlerin pervasızca sarf ettikleri sözler karşısında eskiler, yaşça büyük olmanın gerektirdiği sabır ve hoşgörü sınırlarını muhafaza etmekte zorlanırlar. Her iki taraf da birbirini gerçek bir sanat ve edebiyat adamı olmamakla suçlar. Son Posta gazetesinde çıkan 'Edebiyat âlemimizde garip bir hadise' adlı yazı, edebiyat dünyasındaki karışıklığa bir yenisini ekler. Garip olarak nitelendirilen ve bir türlü sırrı çözülemeyen hadise, Servetifünun dergisine 'Cemile Konuk' imzasıyla gönderilen bir şiirin Yedigün dergisinde Yusuf Ziya Ortaç imzasıyla çıkmış olmasıdır.

Servetifünun-Uyanış dergisinin yazı işleri müdürünün odasında Halit Fahri Ozansoy, Gavsi Ozansoy ve genç yazarlardan Cavit Yamaç, Suavi, Zahir Sıtkı, Muazzez Kaptanoğlu ile matbaa muhasebecisi Rukiye vardır. Yazı işleri müdürü mecmuaya gelen mektupları açar. Mektuplardan birinde 'Sebilci' adlı Cemile Konuk tarafından kaleme alınmış bir şiir çıkar. Şiir çok beğenilir ve odadaki kişilerce elden ele dolaştırılır. Bunun üzerine yazı işleri müdürü kâğıdın bir kenarına 'bu hafta girecek ' cümlesini koyar.⁵⁵ Fakat söz konusu şiir, yazı işleri müdürünün kararına rağmen her nedense o hafta dergide yayımlanmaz.

Aradan on gün geçer ve aynı şiirin Yedigün dergisinde yayımlandığı görülür. Şiir aynı şiir olsa da, altındaki imza Cemile Konuk yerine Yusuf Ziya Ortaç'a aittir. On gün önce Uyanış dergisinin yazı işleri odasında, şiiri elden ele dolaştıran kişiler, kelimesi kelimesine aynı olan şiirin Yedigün dergisinde yayımlanması karşısında çok şaşırırlar. Onları asıl şaşırtan şiirin başka bir imza ile yayımlanması ve bu imzanın Yusuf Ziya'ya ait olmasıdır. Bu garip hadisenin altında yatan sebebi bulmak üzere değişik ihtimaller üzerinde durulur. Gençler, en kuvvetli ihtimalin Yusuf Ziya'nın kendilerine oynadığı bir şaka olduğu konusunda hemfikirlerdir.

"Yusuf Ziya Ortaç, 'Sebilci' ismi ile bir şiir yazıyor ve bunu Cemile Konuk imzasıyla Servetifünun mecmuasına gönderiyor. Maksadı da şu: Kendisini beğenmeyen gençlere ismini gizleyerek şiirini beğendirmek ve mecmualarında bu şiiri neşrettirmek... Ondan sonra da karşılıklarına geçip: 'Demek sizin kastiniz sadece şahıslara hücum imiş, ha! İşte eserlerimi mecmuanıza koyuyorsunuz ve şahsım hakkında da uluorta sözler söylüyorsunuz!' diyebilmek..."⁵⁶

⁵³ Akşam Gazetesi, 17 Ocak 1940, S.7667, s.5

⁵⁴ age

⁵⁵ Son Posta Gazetesi, 24 Şubat 1940, S.3437, s.1

⁵⁶ age, 24 Şubat 1940, S.3437, s.8

Fakat Yusuf Ziya cephesinden bu konuda hiçbir açıklama gelmez. Eski nesil taraftarı olan bazı gazete fıkracıları ise olayı, yeninin eskiye olan hücumlarından biri olarak yansıtır. Aynı hadiseden Uyanış dergisinde ‘Yeni Bir İstidat: Cemile Konuk = Yusuf Ziya Ortaç’ adlı yazıda bahsedilir.⁵⁷

Orhan Seyfi Orhon ve Yusuf Ziya Ortaç’ın gençlere karşı tutumları ise oldukça serttir. Onlar da Vâ-Nû ve Burhan Cahit Morkaya gibi, gençleri esersizlikle suçlarlar. Aralarında en sert karşılık Yusuf Ziya Ortaç’tan gelir. ‘**Yazıklar Olsun**’ adlı yazısında tartışmanın boyutlarını oldukça sert ifadelerle noktalar.⁵⁸“Vezin gitti, kafiye gitti, mâna gitti... Türk şiirinin berceste mısrası diye: ‘Yazık oldu Süleyman Efendiye!’ rezaletini alkışladılar. Göğüslerinde cehennemler yanan sanat cücelerinin kınalar yakıp, ziller takıp şıkır şıkır oynadıklarını gördük! Sanatın darülâcezesiyle tumarhanesi el ele verdi, birkaç mecmuanın sahifesinde saltanat kurdular! Meğer iş bununla bitmiyormuş... Meğer gözleri yalnız bizde değilmiş... Meğer yalnız Orhan Seyfi’nin, Faruk Nafiz’in, Peyami Safa’nın yerlerini istemiyorlarmış... Meğer o bücür boyları, bodur ruhları, paytak zekâları, yerden bitme cüce kabiliyetleriyle dağlara, tepelere, Himalâya’lara tırmanmak istiyorlarmış.”⁵⁹ Diyerek tepkisini ortaya koyan Yusuf Ziya Ortaç, yazısında gençleri boyundan büyük işlere kalkışmakla suçlar ve sert bir dille eleştirir. Yazısının ilerleyen bölümünde üslubu daha sert ve acımasız bir hal alır. Ortaç, yazısında gençleri Atatürk’e hakaret etmekle suçlar. Yazının, Akbaba dergisinin kapağında verilmiş olması eskilerin hadiseler karşısında duydukları kızgınlığın ne boyutta olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Ortaç’a göre bu mesele artık bir edebiyat meselesinden ziyade bir memleket meselesidir ve içinde az dahi olsa milli heyecanın kıpırdanışlarını duyan her fert, bu mesele karşısında kayıtsız kalmamalıdır. “Gördünüz mü ey Türk Gençliği?.. Duydunuz mu ey Türk milleti?.. İştiniz mi ey on sekiz milyon, ne diyorlar? Hayır... Görseniz, duysanız, işitseniz, milli gayzın, milli nefretin suratlarında nasıl şakladığını duyardık elbet! Öyleyse ben size haber vereyim: ‘Biz tarihimizin son safhasında en lüzumlu ve en büyük işleri görmüş ve görmekte devam eden üç büyük sima biliyoruz: Siyasette Atatürk, fikirde Hilmi Ziya ve edebiyatta Nurullah Ataç! Biz Nurullah Ataç’ın dehasına iman ediyoruz.’ İşte bunu diyorlar. Aynen, kelimesi kelimesine, harfi harfine bunu diyorlar...”⁶⁰ Yusuf Ziya Ortaç, tasfiye taraftarı genç neslin Atatürk ile Nurullah Ataç’ı aynı kefeye koymaları karşısında öfkesi şiddetlenir ve hızını alamayan Ortaç, bütün Türk gençliğini bu hayâsızlığın suratına tükürmeye davet eder.⁶¹ Diğer yandan, Servetifünun-Uyanış dergisi, isyan bayraklarını açan yeni nesil gençlerin kalesi konumuna gelmiştir adeta. Gavsî Ozansoy’un öncülüğünde başlatılan bu hareket kısa zamanda geniş kitlelerde yankı uyandırmıştır. Gençler, eskileri kadavralaşmakla, şatafatla, sahtelikle suçlarken; eskiler de yenileri bayağılık, basitlik, belli ideolojilerin tellallığını yapmakla, hatta yer yer nesepsizlikle suçlamışlardır. Her iki cenahın atışmaları o kadar kızışmıştır ki, Uyanış dergisi etrafında toplanan bu gençler, derginin kapağında ‘**Eski Nesle Açık Mektup**’ adlı bir yazı yayımlarlar. Bu yazı, eskilik ve yeniliği bir yaş meselesi değil, sanatta ve edebiyatta telâkki meselesi olduğunun vurgulaması bakımından önemlidir. Derginin sahibi Ali İhsan Tokgöz’ün her günkü başyazının yerinde, imzasız olarak yayımlanan bu mektup, eskilere yeni sanat anlayışına sahip olmaları konusunda yapılan bir davettir adeta.

“Eski nesle mensup bazı edebiyatçılar, yazılarına bir sürü lâf kalabalığıyla başlamışlardı, şimdi de son sözlerini küfürle bitiriyorlar. Yeni nesil şöhrete değil kıymete, kідeme değil olgunluğa, yaşa değil kafaya ehemmiyet verdiği için, bugünkü cepheyi almak lüzumunu duydu. Sanat eserinde sosyal bir mesele aramak endişesi; dar ve ölü şekil kalıplarına karşı hür bir isyan;

⁵⁷ Servetifünun-Uyanış Dergisi, 29 Şubat 1940, S.2271/586, s.230

⁵⁸ Sazyek Hakan, Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi, Akçağ Yay., Ankara, 2006, s.47

⁵⁹ Akbaba Dergisi, 28 Mart 1940, S.323, s.1

⁶⁰ age

⁶¹ age

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/4, Fall, 2012

köydeki, kasabadaki ve büyük şehirlerdeki sosyal kaynaşmanın sanat eserine aksetmesi keyfiyeti, ancak bizim seleflerimizde doğdu ve meyvelerini verdi.”⁶²

Sanatta sosyal mesele, kalıplara karşı hür bir isyan, sosyal kaynaşma... vb. gibi ifadeler yeniliği savunan gençlerin sosyalist bir düşünceye sahip oldukları yönünde düşünceler uyandırır. Hatta bazıları onların hükümetin bir politikası olarak milli, yeni ve sosyal bir edebiyat talebinde bulduklarını iddia ederler.⁶³ Eskilere göre gençler, sanat kisvesi altında belli ideolojileri dillendirirler. Gençler ise tek istedikleri şeyin halktan yana olan, içinde neş’et ettiği halkın gerçeklerine muhalif olmayan, tamamıyla rengini, kokusunu, bu ülke topraklarında yaşayan halktan alan bir edebiyat ve sanat vücuda getirmek olduğunu açıklarlar.⁶⁴

Yenilik taraftarı gençler mektuplarının sonunda eski nesle, tasfiyenin yaşta değil fikirde yapılması lazım geldiğini ve haklı oldukları bu davada onları da kendi saflarında, ‘hakiki Türk sanatkârlarının safında’ görmek istediklerini söyleyerek açık bir davette bulunurlar. Bu mektubun kısmen de olsa bir davet özelliği olmasından dolayı gençlerin eskilere karşı üslubu gayet ılımlıdır. “Biz yaşa değil, zihniyete ve sanat anlayışına ehemmiyet veriyoruz. Bunun içindir ki, en gencimiz İsmail Hakkı Baltacıoğlu’dur dedik. Arif Dino, bizce on sekizlik bir delikanlıdır. Türk fikir ve sanat hayatının bütün mensuplarına hitabımız şudur: Bizden yaşça büyük olan ve kıdemce evvel gelmiş bulunan Türk sanatkârlarını safımıza, gençlerin safına, hakiki Türk sanatkârlarının safına çağırıyoruz.”⁶⁵ Yeniliği savunan bu gençlerin edebiyat camiasında kaldırdıkları kazan, öyle zannedildiği gibi birdenbire olmaz. Aslında yaşanan tüm bu tartışmalar belli bir sürecin neticesinde patlak veren olaylardır. Başta Gavsi Ozansoy olmak üzere tasfiyeci gençlerin o zamana değin kaleme aldıkları yazılara bakılacak olursa, bu isyankâr hareketin parıltıları görülecektir. Fazla değil, tasfiye bayrağının açılmasından tam bir yıl önce Gavsi Ozansoy, ‘**Nasıl bir edebiyat?**’ başlıklı bir yazı kaleme alır.

“Nasıl bir edebiyat mı?.. Edebiyat istemek, edebiyat yapmak kadar, boş, gülünç şeydir. Benim bildiğim sanat vardır. O, bazen ressamın çizgisinde belirir, bazen şairin mısrasında; fakat ne istenir, ne de istenilen gibi olmak zaruretindedir. Gençlerden sanat gevezeliğinden önce, sanat bekliyoruz. Eser nerde? Yıllardır, ona intizardayız. Gevezeliğe, hiç tahammülümüz yok!”⁶⁶

Ozansoy, bir yıl sonra eskilerin şahsına söyleyecek sözleri bu yazıda adeta önceden tahayyül edip kaleme almış gibidir. Yazıya Ozansoy’un genç arkadaşları büyük tepki gösterirler. Onu neslini inkâr etmekle suçlarlar. Ozansoy, sonraki haftalarda ‘**Hâşâ! İnkâr değil!**’ adlı bir yazı yayımlayarak arkadaşlarına karşı müdafaasını yapar. “Neslimi, inkâr mı? Hâşâ, bu hatırımdan geçmedi. ...Demek istedim ki, ne esersiz gevezelik yapalım, ne de, eser diye, üç gece uykusuz kaldıktan sonra “yazık oldu Süleyman Efendi’ye!” mısrasını verelim. Sözün kısası: ‘eser verelim!’ dedim.”⁶⁷

Gavsi Ozansoy, yazılarında her daim bize ait, içinde vücut bulduğu halka ait bir edebiyat tasavvur ettiğini söyler. Bu düşüncesini belli bir ideolojinin parçası olarak kabul edip Marksist düşünceyle bağdaştırmaya çalışanlara her zaman karşı çıkmıştır.⁶⁸ Aksine, onun amacı, hayali olabildiğince çağdaş olan, yeni olan, bir o kadar da içinde milli unsurları barındıran bir edebiyata sahip olmaktır. “Bize gelince genç kızlarımızın güzel dansetmeleri, iyi otomobil kullanmaları, plâjda şık bir pijama ile gözü almalarını alkışlar, bunu gururla seyrederken, onların kabiliyetli

⁶² Servetifünun-Uyanış Dergisi, 18 Ocak 1940, S.2265/580 s.129

⁶³ Altınkaynak Hikmet, Edebiyatımızda 1940 Kuşağı, Türkiye Yazarlar Sendikası Yayınları, İstanbul, 1977, s.41

⁶⁴ Servetifünun-Uyanış Dergisi, 18 Ocak 1940, S.2265/580, s.129

⁶⁵ Servetifünun-Uyanış Dergisi, 18 Ocak 1940, c. 87/ 23, s.129

⁶⁶ age, 16 Şubat 1939, S.2219/530, s.198

⁶⁷ age, 02 Mart 1939, S.2219/530, s.230

⁶⁸ Servetifünun-Uyanış Dergisi, 06 Ağustos 1936, S.2085/400, s.166

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/4, Fall, 2012

dimağlarına küçük birer milli tohum da atıvermeliyiz. Ve gene Henry Garat gibi olmaya özenen genç lise talebesine her şeyden evvel Mete'nin, Timur'un, Fatih'in ve en yüce olan Mustafa Kemal'in neslinden geldiğini, en önce Türk olduğunu hatırlatmalıyız!"⁶⁹ Ozansoy, yazılarında eski olana, yaşanan zamana hitap edemeyene ve tamamiyle taklitten ibaret olana karşı çıkmıştır. 'Tasfiye Lazım!' adlı yazı onun bu düşüncelerinin bir tezahürüdür. Ozansoy'un bu yazısını daha iyi anlayabilmek için onun daha önce eski-yeni mevzusunu içeren yazılarına bakmak gerekir. "Bu mücadelede geriyi kollayanın, şu kadar yıl evvelin 'ileri adamı' olduğunu unutmamak lâzım. Karşımdaki 'geri' belki benim düşmanım, fakat aynı zamanda basamağımdır. Bugünkü mesafeme, onun yolundan geçerek vardım. İşte, kavgamızın garip cephesi, budur. Bunu, zarurî mücadelelerimizde miyar olarak kabul edersek, yarın bizi umursamayacak nesilden, biraz saygı bekleyebiliriz."⁷⁰

Kazan Kaldırma' adını taşıyan ve eskiye baş kaldırma niteliğinde olan hareketin başlangıcı sayılan 'Tasfiye Lazım!' adlı yazıda Ozansoy'un anlatmak istediği meramı daha aşikâr kılan bu yazılar, aynı zamanda eskilere karşı verilen bir yenilik hareketinin sinyalleridir. Tasfiye hareketini hazırlayan saikler öncelikle bu sinyallerde aranmalıdır.

Türk edebiyatında adeta bir saman alevi gibi birden parlayıp sönen bu hareket, etkisini çok uzun süre koruyamasa da, genç nesil yazarlarının hemen her dergi ve gazetede, birkaç dahi olsa eser vermelerine vesile olmuştur. Bu gençler arasında ancak kalemi güçlü isimler ileriki dönemlerde kalıcı izler bırakabilmişlerdir. Hür ve isyankâr düşünceyi savunan yeni nesil, dergi ve gazetelerde edebiyat, sanat ile ilgili düşüncelerini dile getirmişler ve böylelikle, durgun seyri içerisinde ilerleyen edebiyatta farklı seslerin duyulmasını sağlamışlardır. Tabi bu çaba, belli bir dönem gazete ve dergi sayfalarında uzun süre edebiyatın kendisini ağırlıklı hissettirmesine de sebep olmuştur. Yeni nesil genç yazarların, Uyanış dergisinde yayımladıkları '**Davamız**' adlı yazı, hür ve isyankâr neslin zihni yapısını ve bir nebze de olsa yaşanan olayların anatomisini ortaya koyucu mahiyettedir.

Tasfiye taraftarı gençler, 'davamız' adlı bu yazıda o zamana değin yaşanan olayları özetlerler ve yapılan münakaşaların sanat ve fikir dünyamızın kabuk bağlamaya yüz tutmuş ebedî yarasını tekrar nüksettirdiğini belirtirler. Edebiyat ve sanat müktesebatımızda her daim varlığını muhafaza eden eski-yeni çekişmesi, kendini bu defa daha sert bir biçimde hissettirir. Çünkü yaşanan tartışmalar zamanla edep ve saygı çizgisinin sınırlarını zorlamaya başlar, küfür boyutuna ulaşır. Eskiler, yenilerin sözlerini yakışsız kabul edip, küfürle mukabele ederler. **Necip Fazıl**, gençlere dair sözlerinde 'cüce', **Ercüment Ekrem** de 'acemi oğlanlar' ifadelerini kullanırlar. Bu durum, gençleri de sözlerinde uygunsuz ifadeler kullanmaya yöneltir. Neticede, gençlerin en ılımlı olanları bile, artık eskileri küfürçülükle suçlarlar.⁷¹

"Genç nesil ne Necip Fazıl'ın zannetmek bedhahlığına düştüğü cüce, ne Ercüment Ekrem'in yazdığı gibi vaktinden evvel kazan kaldırmaya kalkan 'acemi oğlanlar'dır! Yeni nesil, kendinden evvel gelen bazı üdebanın kitleye aşladığı kötü zevkin, yabancı sanat anlayışının her türlü engellerine rağmen bugün sesini duyurabiliyorsa, bu itham edilmek istendiği gibi küfürbazlığından veya küstahlığından ileri gelmiyor. Bu sadece yeni neslin eskilerin her türlü anlayışına rağmen ve yepyeni bir sanat anlayışının özlü numunelerini vermiş iddialarından ileri geliyor. Bugün göğsümüzü kabartarak söyleyebiliriz ki, bir Sabahattin Ali, bir Sait Faik, bir Nail V, bir Abidin Dino Türkiye'nin hudutlarını aşabilecek ve başka memleketlerde de bir okuyucu kitlesi yapacak kudrettedir."⁷²

⁶⁹ age, 06 Eylül 1934, S.1985/300, s.231

⁷⁰ age, 23 Mart 1939, S.2222/537, s.278

⁷¹ Birsal Salah, Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu, Türkiye İş Bankası Yay. Ankara, 1983, s.133

⁷² Servetifünun-Uyanış Dergisi, 18 Ocak 1940, c.87/23, s.130

Uyanış dergisinde, bu en kuvvetli eserlerini veren gençlerin başında Abidin Dino, Cahit Saffet, Cavit Yamaç, Gavsi Halit Ozansoy, Hüsamettin Bozok, İlhan Berk, İlhami Bekir, Mümtaz Zeki, Nail V, Sait Faik, Suat Derviş, Ziya Osman gelmektedir. Bu yeni nesil arasında yer alan **Abidin Dino** ve **Sait Faik** tarafından ikinci bir açık mektup daha yayımlanır. '**Gençlerin Müşterek Beyanâtı – Yeni Neslin İddiası ve Davası**' adını taşıyan bu mektup, birincisi kadar ılımlı olmaz.⁷³

Sait Faik ve Abidin Dino, yeni neslin davasını ortaya koyan gençler namına kaleme aldıkları bu mektupta eskileri hem Doğu'nun hem de Batı'nın devasa şahsiyetlerini taklit etmekle suçlarlar. Yapmış oldukları sanat ve edebiyat taklitçilikten öteye gitmemiş ve hep bir öncekinin tekrarı, uyarlaması olarak kalmıştır. Hatta yazılarında bunu örneklerle ispat yoluna dahi giderler. "Bir tarafta, Leylâ ile Mecnundaki kadın-erkek ukdesi.. Öbür tarafta, Edebiyat-ı Cedide romanındaki sokak zamparalarının o korkunç kafa ve ruh boşluğu. Bir tarafta, Topkapı sarayının soylu Bağdat köşkü.. Öbür tarafta, yine Topkapı sarayının, sonradan eklenmiş piç Mecidiye kasrı..."⁷⁴

Yazıda iddialı çıkışlarda bulunmuş ve eskiler, ülke savaş halinde iken bile, millilikten ve gerçeklikten yoksun olmakla suçlanmıştır. Söz konusu yazı, kızıışan ortamı alevlendirmeye yarasa da etkisi uzun sürmez. Her ne kadar Servetifünun dergisinin 18 Ocak günlü sayısı bu bildiri doğrultusunda hazırlanmış ve kapışılmış olsa da, beklenenin aksine çokça bir yankı uyandırmamıştır. Artık eskiler, susmayı ve sinmeyi kendilerini ifade etme yolunda daha etkili bir yöntem olarak görmeye başlamışlardır.⁷⁵

Bildiride aynı zamanda edebiyatın hem toplumsal hem de işlevsel yönü vurgulanmıştır. Ahmet Oktay, 'Toplumcu Gerçekçiliğin Kaynakları' adlı eserinde sivri bir dille sert çıkışların yapıldığı bu bildiriden bahsederken Abidin Dino'nun tasfiye hareketinin öncesi ve sonrasında büyük etkinliği olduğunu, örgütleyici bir vazife üstlendiğini belirtir. Oktay aynı zamanda yenilik iddialarıyla ortaya atılan bu gençlerin, öne sürdükleri savları doğrulayabilecek güçten yoksun olduklarını belirtir.⁷⁶

Yazının oluşturulmasında Abidin Dino ve Sait Faik'e en büyük yardımı **Necip Fazıl** göstermiştir. O zamanlarda Necip Fazıl, Abidin Dino ile Fikret Adil'in yakın arkadaşı olduğu için hazırlamayı planladıkları yazıda kendilerine yardım hususunda yaptıkları teklifi kabul eder. Yazıdaki bazı cümlelere bakıldığında, onların Necip Fazıl'ın elinden geçtiği kolayca hissedilir. Fakat Necip Fazıl'ın bu yazıda katkısının bulunduğu geniş kitlelere duyurulmaz. Çünkü bu geniş kitleler Necip Fazıl'ı, yeniliği savunan bu gençlerin ve onların başlatmış oldukları tasfiye hareketinin karşısında bilir.⁷⁷

Söz konusu yazının yayımlandığı aynı gün Son Telgraf gazetesinde Necip Fazıl'ın '**Ha Gayret!!!**' adlı yazısı yayımlanır. Tan gazetesindeki yazı ile bu yazının aynı gün yayımlanması manidardır. Necip Fazıl, okuyuculara Tan'da çıkan bu yazıyı okumalarını öğütler. Bu öğüdü okuyucularına verebilmesi için Necip Fazıl'ın önceden bu yazıyı tetkik etmiş olması lazım. Dolayısıyla bu durum, yeni nesle karşı olarak bilinen Necip Fazıl'ın Sait Faik'e ve Abidin Dino'ya yazıyı oluşturma aşamasında yardım ettiği gerçeğini gözler önüne serer. Necip Fazıl, yazısında gençlerin bu yazısını çok beğendiğini, şaşırıldığını dile getirir. Sihirli bir el ile değişmeye başladığını düşündüğü yenilik davasında, gençleri 'tezatları içinde tezatsız, dağınıklığı içinde yekpare, şubeleri

⁷³ Tan Gazetesi, 24 Ocak 1940, S.1608, s.5

⁷⁴ age

⁷⁵ Birsal Salah, Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu, Türkiye İş Bankası Yay. Ankara, 1983, s.135

⁷⁶ Oktay Ahmet, Toplumcu Gerçekçiliğin Kaynakları, Tüm zamanlar Yayıncılık, İstanbul, 2000, s.423

⁷⁷ Birsal Salâh, Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu, Türkiye İş Bankası Kültür Yay. Ankara, 1983, s.34

içinde merkezli bir bütün' olmaya davet eder ve bunun için onlardan gayret göstermelerini ister.⁷⁸ "Dostum Abidin Dino ve Sait Faik! Yazıya başlarken haber verdiğiniz sürpriz tâbiyesine, umumî alâkayı avlamak için işe nârayla başladığımız ve - gûya başlattığınız – teviline inanacak kadar saf değilim. Siz de içlerinde olmak şartıyla, çapulcu kılığında işe girişen başıboşlar güruhuna, birden bire bir sihirbaz değneğinin uzatıldığını ve bu güruhtan taktika ve ideolocya sahibi bir zümre yontulmaya başlandığını anlıyorum. Kim bu, sizi ihya eden sihirbaz?"⁷⁹

Bu arada gençler, bir yandan iddialarına ilişkin yazıları Uyanış dergisinde yayımlamaya devam ederler. Bu gençler arasında **Suat Derviş** de yer alır. Dergide, Suat Derviş'e ait '**Eskilik ve Yenilik**' adlı bir yazı yayımlanır. Gariptir fakat Suat Derviş, arkadaşı Gavsi Ozansoy ile aynı düşünleri paylaşmaz ve bunu yazısında açıkça dile getirir. "Biz eskiyi tekaüde sevkedip onlardan boş kalan koltuklara yerleşmek isteyen bir genç edebiyat nesli istemiyoruz. Her halde kıymetli ve genç meslektaşım Gavsi Halit Ozansoy da bunu söylemek istememiştir."⁸⁰

Bununla birlikte Suat Derviş yazısının sonunda, gençlerden de yana çıkmış olmak adına eskilere birkaç gönderme yapar. Vaktinden önce emekli olmalarının istenmesini çağlarından geri kalmaları, ölüme mahkûm olan değerlere bağlı kalmak istemeleri ile ilişkilendirir. Gavsi Ozansoy, arkadaşının kafasının karışık olduğunu düşünür ve yazısının altına bir not düşer. Bu notta Ozansoy, meslektaşının genç kuşak davasında bocaladığını, bunun da eskilerin işi bir yaş sorunu haline getirmelerinden kaynaklandığını belirtir. "Sevgili ve dost Suat Derviş bile, davamız üstünde tereddüde düşmüş. Çünkü eskiler işi bir 'yaş' davası halinde aksettirdiler. Suat, emin olun, işin aslı bu değil. Meselemiz, Suat Derviş'in yazısının son satırlarında vardığı 'izah'ta anlatıldığı gibidir. Bugüne uyamayan sanatkarı tasfiye."⁸¹

Gavsi Ozansoy, meselenin yanlış anlaşılmasından ve bunun bir yaş sorunu haline getirilmesinden dolayı muzdariptir. Her konuşmasında ve yazısında, olayların başlangıcına sebep olan 'Tasfiye lazım!' başlıklı yazısında bahsettiği meselenin kafada, fikirde, özde yapılması gereken bir tasfiye olduğundan bahseder. Fakat durum hiç de onun sandığı gibi ilerlemez. Zira yaşanan tartışmalar esnasında onunla aynı düşünce ve kulvarda yer alan arkadaşları bile bazı fikir ihtilaflarına düşer. Bazıları savundukları meseleyi tam anlayamadıkları gibi, bazıları da hızlarını alamaz ve hem yaş hem de fikir bazında eskiye dair ne varsa yok etme sevdasına kapılır. Gavsi'nin yazısındaki meramını anlayan **Murat Sertel**, yenilik düşüncesinin yanlış anlaşıldığı ve aksettirildiği kanaatindedir. Murat Sertel, bu iddianın ve tefsirin yanlış olduğunu vurgulayarak, içtimai hayattaki yeniliklerin edebiyatta da filizlendiğini, cemiyet içinde genç edip ve sanatkarların sayısının gün geçtikçe arttığını belirtir. Bunun yanında Sertel yazısının sonuna, makam ve şöhretin iddialarla değil; ancak gayret, sabır ve çaba ile elde edilebileceğini ekler. "İşte mesele budur. Şöhret ve yüksek mevkii ne rica, ne de tehditle elde edilmez. Bunu temin edecek olan şey kültür yüksekliği, devamlı sai ve sabırdır."⁸²

Suat Derviş'in tenakuzuna mukabil, Mümtaz Zeki de bir o kadar yenilik davasında kararlı ve iddialıdır. Uyanış dergisinin aynı sayısında **Mümtaz Zeki Taşkın** da '**Üstatlar Ağlaşıyor**' adlı yazısında tartışmalara dair düşüncelerini dile getirir. "Etekleri zil çalanlar mı, tahtlarını tehlikede görenler mi istersiniz? Üstatlar ağlaşıyor."⁸³ diyen Taşkın yazısında, eski ve yeninin değerini ortaya çıkarmak için eski ve yeni yazarların eserlerinden parçalar alır, bunları karşılaştırır. Neticede, eskilerin yenileri beğenmiyor olmalarını, onları anlayamamalarından kaynaklandığını belirtir.

⁷⁸ Son Telgraf Gazetesi, 24 Ocak 1940, S.1034, s.1

⁷⁹ age

⁸⁰ Servetifünun-Uyanış Dergisi, 18 Ocak1940, S.2265/580, s.131

⁸¹ Servetifünun-Uyanış, 18 Ocak 1940, S.2265/580, s.131

⁸² Yeni Sabah Gazetesi, 04 Şubat 1940, S.630, s.3

⁸³ Servetifünun-Uyanış, 18 Ocak 1940, S.2265/580, s.132

Abidin Nesimi de gençlerin savunduğu yenilik hareketine kalemiyle hız veren isimlerden biridir. Nesimi'nin dergide yer alan '**Edebî Gençlik Cephesi**' adlı yazısında eskilere karşı acımasız ifadeler yer alır. Abidin Nesimi, bu gençlik cephesini, bir savaş cephesinden farklı görmez ve sözleriyle eskileri adeta ok yağmuruna tutar. "İşte bugün biz, sanat telakkilerimizdeki ayrılıklara rağmen birleşerek; bu sahte edebî şahsiyetleri yıkma imkânlarını temine çalışıyoruz. ...Ve biz, duyuşta, düşünüşte, söyleyişte şu veya bunu tatmin için hareket etmeyen, sanat âleminde her insanın temayüllerine cevap veriyoruz. Son günlerini yaşayan dünkü edebî neslin felâket kapılarını çalıyor. Gayri ne göz yaşı dökmek ve ne de sanat dilenmek para etmez!.. Zira felâket geliyorum demez geldim der! İşte geldi bile"⁸⁴. Bunun yanında Abidin Nesimî, '**Bir İzah**' adını taşıyan yazısında, sanatın ve edebiyatın cemiyetin içtimaî-iktisadî bünyesiyle irtibatlı olduğu düşüncesini savunur. Bu irtibatı sağlamanın, gözler önüne sermenin Servetifünun'un dünde olduğu gibi gelecekte de sahip olacağı kadim misyonu olarak değerlendirir. Nesimî, birçok yazısında bu misyonun gerçekliğini dillendirerek, tasfiyenin doğruluğunu ispata çalışır. "Yarım asır evvelki Servetifünun sanatın cemiyetin içtimaî-iktisadî bünyesiyle bağlı olduğunu ispat etmişti. Bugünkü Servetifünun'da ise bu bağlılığın kemmi miktarı tayin edilmek isteniyor. Birincisi bir müşahede, bir tespit idi, şimdiki ise bir lâboratuar, bir ilim ve tasfiye meselesidir."⁸⁵

Gavsi Ozansoy, '**Telâkki Meselesi!**' adlı yazısında, realiteler karşısında aciz kalan 'yalan'ın, yeniyi önemsemeyen eskinin müdafaaya geçtiği zaman 'telâkki meselesi' deyip işin içinden kolayca sıyrılmasını ve sesiz kalmasını eleştirir. Ozansoy, bir düşünce bile olmayan ve mantık sınırlarını zorlayan, boş bir zekâ harcanışının karşısında 'telâkki' deyip susmanın, sineye çekmenin ne kadar haklı bir davranış olduğunu sorar. "Mütedeyyin bir telâkkisi olanıdır; fakat softa aynı adam değildir. Hakikatler karşısında tereddüde düşenle, hakikati kabul etmeyen reybi arasında çok fark vardır. Müspet hiçbir amelîyesi olmayan, kof bir zihniyetin herzeleri karşısında da 'birer telâkkidir' diyerek, eğilemeyiz ya?"⁸⁶

Eskilerin uygulamış oldukları susma politikalarının yanında, yenilerin sesi daha çok çıkmaya başlamıştır. Fakat tek bir cepheden çıkarılan ses, zamanla etkinliğini yitirir. Uyanış dergisinde gençler tarafından '**Dava Yeni Başlıyor!**'⁸⁷ başlıklı ve buna benzer pek çok yazı yayımlanır. Bu yazılarla ortamı kızıştırmak hedeflense de, muvaffak olamazlar. Zira vakit artık dava naraları atma zamanından ziyade, eser verme zamanıdır.

Yusuf Ziya'nın gençlerin başlatmış olduğu yenilik hareketini müdahale edilmesi gereken bir milli konu olarak görmesi üzerine, gençler de davalarının milliliğinden ve ululuğundan bahseder olmuşlardır. Yazının altına "Servetifünun'un gelecek sayısında genç neslin en yeni ve seçme yazılarını bulacaksınız!" notu düşülmüş olsa da, derginin ilerleyen sayılarında gençler, eskilerin kendilerinden bekledikleri eserleri veremezler. Hareketi başlatan Gavsi Ozansoy, dergide birkaç hikâye ve bir romanın neşrine başlasa da, bunlar hep yarım kalır.

Kaleme alınan eserler ve şiirler ise, eskilere misilleme şeklinde kendisini gösterir. Okuyucuların eski ile yeni arasındaki farkı daha iyi görebilmeleri için eski milli şiirin yanına yeni milli şiir; eski kadın telâkkisinin yanına yeni kadın telâkkisi konulur. Yusuf Ziya Ortaç'ın 'Akından Akına' adlı şiiri ve Orhan Seyfi'nin 'Uyan!' adlı şiirinin karşısına Nail V.'nin 'İstiklâl Şarkıları' adını taşıyan şiiri yerleştirilir. Behçet Kemal'in Yedigün dergisinde yayımladığı 'Kadın'⁸⁸ adlı şiir ile Hüseyin Siret Özsever'in 'Bir Yosma' adlı şiirinin karşısına da yine Nail V.'nin 'Kadın Telâkkisi' adı şiiri yerleştirilerek, mukayeseye tabi tutulur ve böylelikle yeninin

⁸⁴ Servetifünun-Uyanış Dergisi, 25 Ocak 1940, S.2266/581, s.159

⁸⁵ age, 15 Şubat 1940, S.22697/584, s.205

⁸⁶ age, 25 Ocak 1940, S.2266/581, s.147

⁸⁷ Servetifünun- Uyanış Dergisi, 08 Şubat 1940, S.2268/583, s.179

⁸⁸ Yedigün Dergisi, 03 Şubat 1937, s.204

eskiye karşı üstünlüğü ispat edilmiş olur.⁸⁹ Aslında bu yöntem, eskilerin yenilerden devamlı istedikleri ‘eser’ konusunda verilmiş bir cevaptır. Fakat ne yazık ki, yeniler eser verme hususunda fazla sebat edemez ve yöntemleri de, eserleri de uzun ömürlü olmaz.

Diğer taraftan yeniler, eskilerin eserlerini yerli ve yabancı edebiyatçıların eserleriyle karşılaştırarak, onları intihal ile suçlarlar. Eserlerdeki söyleyiş benzerlerinden, kelime tekrarlarından yola çıkarak eskilerin ‘hiçbir şahsi mevcudiyetleri’nin olmadığını, durmadan kendilerini ve birbirlerini tekrar ettiklerini, kendi teknikleri içinde başarısız olduklarını iddia ederler.⁹⁰ **Mahir Bülent**, ‘**Vesikalar**’ adını verdiği yazı dizisinde Yusuf Ziya ve eserlerini inceler. Bülent yazısında Yusuf Ziya’nın eserlerinde Yahya Kemal’den ve Faruk Nafiz’den, Rıza Tevfik’ten, Tahsin Nahid’ten, Haşim’den, Reşat Nuri’den, Fuzûli’den, Enis Behiç’ten esintiler ve çok ciddi benzerlikler olduğunu savunur. Bu düşüncesini örneklerle kanıtlamaya çalışır.⁹¹ Mahir Bülent, yazı dizisinin ilerleyen bölümlerinde Orhan Seyfi ve eserinde var olan tekrarlardan, intihallerden bahseder.⁹²

Eski ve yeni arasındaki tartışmalar gün geçtikçe kızışırken, kalemi kadar dili de sivri olan **Necip Fazıl**’ın susması elbette beklenemez. Necip Fazıl, yaşanan olaylara ilişkin tepkisini Son Telgraf gazetesinde ortaya koyar. Gazetede ‘**Çerçeve**’ adlı sütununda ‘**Dava mı, rezalet mi?**’ başlıklı yazı serisi yayımlar. ‘Tasfiye’ adı altında kazan kaldıran gençleri ‘cüce’ olarak nitelendiren Necip Fazıl yazısında, içindeki kızgınlığı sadece gençlere değil; eskilere, gazete sahiplerine, fırsattan istifade eden anketçilere püskürtür. “İğrendim, tiksindim, utandım. Sinek vızıltılarını hoparlöre bağlamak için mahalle mahalle gezip, Beykoz kazasında nalbur ararcasına genç şair arayan gazete anketçisi hesabına iğrendim, tiksindim, utandım. Hücüm karşısında, hakikaten mevkileri varmış da bu mevkii tehlikeye düşmüş gibi hafakanlar geçiren ve hakikaten yokluklarını kendi halleri ve dilleriyle isbat eden ‘kara liste’ azası hesabına iğrendim, tiksindim, utandım.”⁹³ Necip Fazıl, gençleri hayal peşinde koşan silik şahsiyetler olarak görür. Yaşanan olayları da hem bir facia hem de bir rezalet olarak kabul eder.

Necip Fazıl, kendine has üslubuyla gençleri de, onlara mukabelede bulunan eskileri de aynı kefeye koyar. Sanat ve edebiyata dair ne dün de ne de bugünde kayda değer bir kıymetin olmadığı düşüncesindedir. Savunulan bir davada tenkit ve eserin atbaşı gitmesi gerektiğini söyleyen Necip Fazıl, gençlerin yol yöntem bilmeyişlerinden yakınır. Metot eksikliğinin yanında zevk ve istidat sahibi olmayan bu gençlerin edebiyatta bir gün mutlaka zuhur edecek bir davayı yanlış ve kötü idare etmek yüzünden berbat ettiklerini söyler. Necip Fazıl, gençlerin savundukları iddianın edebiyatta muhakkak tahakkuk edecek bir gerçek olduğuna inanır. Bu ulvi davanın yöntem bilmeyen, yetersiz çocuklar tarafından ayaklar altına alınarak değer kaybettiği düşüncesindedir. “Tayin ettiğiniz hedeflerden birçoğu üzerinde belki beraber olduğumuz halde, sırf metodunuzdaki aşağılık yüzünden birbirinizi kaybediyorsunuz. Zira siz, bugün veya yarın, nasıl olsa akademik bir örgü haysiyetiyle vazedilecek olan aziz bir davayı, yanlış ve kötü idare etmek yüzünden harcıyor, tüketiyor, batırıyorsunuz. Aranızda Sait Faik ve Abidin Dino gibi, ümidim ve güvenim olan yeni istidadı görmekle bedbahtım.”⁹⁴ diyen Necip Fazıl, sözlerini gençlere hitaben ‘İnsan sizi gördükçe dava sahibi olmaktan utanıyor.’ ifadesiyle noktalar.

‘Dava mı, rezalet mi?’ adlı yazı serisinin üçüncü ve son bölümünde “Zira biz, 80 yaşında ‘Gülistan’ı yazan Sadi’ye inandığımız kadar, 18 Yaşında ‘Bateau İnre’yi yazan Rimbaud’a da

⁸⁹ Servetifünun-Uyanış Dergisi, 52 İkincikânun 1940, S.2266/581, s.152,153

⁹⁰ Servetifünun-Uyanış Dergisi, 01 Şubat 1940, S.2267/582, s.166

⁹¹ age, 01 Şubat 1940, S.2267/582, s.167,175

⁹² age, 15 Şubat 1940, S.2269/584, s. 198,199

⁹³ Son Telgraf Gazetesi, 17 Ocak 1940, S.1030, s.1

⁹⁴ Son Telgraf Gazetesi, 18 Ocak 1940, S.1031, s.1

inanıyoruz.” Diyen Necip Fazıl, gençleri daha nitelikli, donanımlı olmaya ve olabildiğince yetkin eser vermeye davet eder. Bir davanın ancak bu şekilde kazanılacağını ve hak edileceği vurgular. “Işık, karanlığın karşısında tepinip (tasfiye, tasfiye!) diye bağırılmaz. Işık girer ve karanlık çıkar. Karanlığın bile tenezzül etmeyeceği bayalığı, bu dava kılıklı rezalette seyredin!”⁹⁵

Bu gerilen ortamın faturası, eski nesil taraftarlarınca Halit Fahri Ozansoy’a kesilmek istenecektir. İşin trajikomik yanı, tasfiyesi istenen isimler arasında o da vardır. Halit Fahri, genç şair ve yazarlar karşısında takınmış olduğu ılımlı tutumuyla ve hatta Servetifünun-Uyanış dergisinin üstünlüğünü bu gençlerin salahiyetine vermiş olmasıyla bilinse de, bu durum onun tasfiye listesine geçmekten alıkoyamaz. Oğlu tarafından tasfiye edilecekler listesinde bulunmasına karşı olsa da, başta listede adı geçen arkadaşı **Vâ-Nû**’un sert eleştirilerine maruz kalır. “Mekteplerimizdeki, üniversitelerdeki hatta resmi tedrisin dışında kalmış hususî tahsildeki cevherli gençliğin nesildaşlarıma tefevvukunu zarurî görüyorum ve tekrarlıyorum. Başka çare yok! Amma ‘Gavsi’ cereyanının mensupları?.. O zavallı bedbah dostum Halit Fahri’nin oğlunu kendilerine lider yapan Reşat Enisler ve diğer 35’lik çömezler?.. Asla.. Böyle kılavuzdan Cenabı Hak bütün mozalak edipleri de, hevesli çocuklarımızı da esirgesin.”⁹⁶

Halit Fahri, hem genç neslin sesi soluğu haline gelen Uyanış dergisinin yazı işleri müdürü olması hasebiyle, hem de ‘Tasfiye Lazım’ başlıklı yazının sahibinin babası olmasından ötürü suçlanır ve kınanır. Bu durum karşısında Halit Fahri, **‘Hesap veriyorum!’** başlıklı yazısında olaylar karşısındaki duruşunun bir özeleştirisini yapar. Gençleri ılımlı ve ağır başlı olmaya davet ederek, içten içe onların arkasında bulunduğunu hissettirir. “Onların benim neslime bu hücumunu doğru ve zarif mi buluyorum? Buna da bin kere hayır... Fakat kızıyor muyum? Niçin kızayım? Bir zamanlar biz de o yolu Fecriâtiye karşı denemiştik. Yalnız şu farkla: Biz de varız diye haykırıştık. Mamafih içimizde eserleriyle yaşayanlar yaşayabildi, diğerleri unutuldu gitti. Şimdi de böyle olacak: Bütün gürültü sonucunda bu gençlerin kazanacakları, sadece, bazı isimlerini meraklı kafalara yerleştirmektir. Ötesi, yarın yaratabilecekleri eserlere bağlı! Muvaffak olamazlarsa, yandıkları gündür. Genç ervah dediğim şimdiki şair ve nâsirler işte bunu böylece bilmelidirler ve bu kopardıkları çirkin patırtıyı bırakıp kendi işlerinin; yani asıl sanatlarının başına geçmelidirler iş çetindir zira...”⁹⁷

Halit Fahri bu yazısında kendisine düşen hesabı vermiş olur. Fakat bu hesap, çağdaşları olan eski neslin Halit Fahri hakkında söylenen olumsuz eleştirileri ve ithamları engellemeye yetmeyecektir. Bu durum, adeta ömrünün tamamını edebiyata ve sanata adanmış Halit Fahri Ozansoy’un rikkatine çok dokunur. Şahsına söylenen sözler ve hakkında bulunulan suçlamalar, onu öylesine rencide etmiş olacak ki, Uyanış dergisinin kapağında **‘Dünkülere, Bugünkülere!’** adlı bir yazı yayımlayarak teessürlerini dile getirir.⁹⁸

Halit Fahri’nin bugünkülere mesajı, ortaya attıkları iddialarını ispatlamak için savundukları yeniliğin ilk numunelerini teşkil edecek olan eserlerini kaleme almalarıdır. Çok ses çıkarmanın değil, ancak çok yazmanın sanat adına asıl kazanan olduğunu söyler. Onlardaki bu edebî heyecanın onu ümitlendirdiğini belirtir. Bunun yanında, bu ümidin bir tarafgirlik olarak anlaşılmasını, ümidinin ve sevincinin iddiasını gerçekleştiren, sağlam, güçlü eser verebilen gençlerle daim olacağını vurgular. Ozansoy, yazısında gençlere karşı ılımlı bir tavır sergiler. Ozansoy, yazısında asıl kızgınlığının eskilere karşı olduğunu söyler. Eskilerin kendisini gençleri himaye etmekle ve tarihî bir misyona sahip Servetifünun dergisini ne dediğini, ne yaptığını bilmeyen çocukların hizmetine vermekle suçlamasından ötürü kırıncılığını ifade eder. Yenilerin

⁹⁵ age, 19 Ocak 1940, S.1032, s.1,5

⁹⁶ Son Posta Gazetesi, 14 Ocak 1940, S.3399, s.8

⁹⁷ Son Posta Gazetesi, 16 Ocak 1940, S.3401, s.7

⁹⁸ Servetifünun-Uyanış Dergisi, 25 Ocak 1940, c.87/23, s.146

tecrübesizliklerinden, bilgisizliklerinden tezahür eden asabi ve fevri davranışlarının yanında, eskilerin sahip oldukları tüm bilgi, görgü ve deneyime rağmen onlardan aşağı kalır yanlarının olmadığını dile getirmesi, onun bu suçlamalar karşısında ne denli müteessir olduğunu gözler önüne serer.⁹⁹ “Servetifünun’a gelince, benim yazı işleri müdürü oluşum onun tarihi rolüne sahip oluşum demek değildir. İşte bunu anlamayanlar artık anlamalıdır, anlayabilirlerse... Yoksa bu dava döner dolaşır, sadece Halit Fahri-Gavsi davası haline gelebilir ki bundan da ne siz, ne biz, ne onlar, ne ötekiler, ne berikiler bir şey kazanırlar. Hayretteyim: Edebiyatla hiç alakası olmayan bir adam çıkıyor bana küfür ediyor, benim neslimin münekkidi çıkıyor bana küfür ediyor, benim neslimin şairi çıkıyor karikatürümü eliyle gazetesine koyuyor, bense onlara değil, ‘Son Posta’da edep dairesinde yalnız size çıkıyorum. Bu, ne garabetir! Hani itiraf ederim, son edebiyat kavgası beni Edebiyattan da, çünkü edebiyat nesillerinden de öğrendirdi, yalnız bir noktada hakkınızı yerden göğe teslim ederim: bizim nesil daha münakaşa etmesini bile bilmiyormuşuz!”¹⁰⁰

Halit Fahri Ozansoy’u bile edebiyattan öğrenir hale getiren bu eski-yeni kavgası, ilerleyen yıllarda daha sert, kırıcı ve çetrefilli bir hal alır. Hatta kendi his, düşünce ve sanatlarını ifade edebilmekte engellendiklerini söyleyen gençler, bazı çıkışlar ve önu alınmaz tartışmalar neticesinde, kendilerini en rahat ifade edebilme imkânını sunan Servetifünun dergisinin mevcudiyetini tehlikeye sokarlar. Uyanış dergisinin sayısı iki bine yükselmiştir; fakat Ahmet İhsan için bu kısmıyla fazla ilgilenmez. Onun zaten daimi aboneleri ve alıcıları vardır. Öncesinde var olan bu daimi okuyucu kitlesini kaybetmemek için gençlerden kimilerini dergiden uzaklaştırma kararı alır.¹⁰¹ Çünkü işten anlayan çevresindeki arkadaşları bu kararın doğru olacağı yönünde akıl verirler. Dergiden ayrılma işini gerçekleştiren isimlerin başında ise Abidin Dino ve Nail V. gelir. Ahmet İhsan, derginin yönetimini Gavsi Ozansoy ve Cavit Yamaç’a bırakır. Cavit Yamaç, 30 liralık aylık karşılığında genç yazarlarla dergiye çıkarmayı sürdürür.¹⁰² 1940 yılından sonra, Suat Taşer, Salah Bırsel, Necati Cumalı, Süavi Koçer, Cahit Saffet, Niyazi Akıncıoğlu, Cahit Sıtkı Tarancı, İlhan Berk, Nahit Ulvi Akgün, Rıfat Ilgaz, Ziya Yamaç, Hüsamettin Bozok, Oktay Akbal, Rüştü Onur, Sabahattin Kudret, Samim Kocagöz gibi genç yazarların eserlerine rastlansa da, dergi eski canlılığını ve tadını yitirir. Yılların devasa şahsiyetlerini sinesinde barındırmış olan tarihî Servetifünun dergisi son olarak 2461. sayısının çıkmasıyla birlikte kapatılır. Böylelikle, koca bir tarihe şahitlik eden dergi, edebiyat tarihi rafında kendisine ayrılmış yere tam anlamıyla kavuşur. Bu gençlerin başında yer alan ve hareketin öncülüğünü üstlenmiş konumunda olan Gavsi Ozansoy, yıllar sonra çeşitli gazetelerde yazdığı yazılarda o günlere ve yaşananlara dair pişmanlıklarını dile getirir: “Vâlâ Nurettin ile aramızda başlayan münakaşa o günlerin hadisesizliği içinde diğer gazetelere de sirayet etmiş, anketler açılmış, bir velvele kopmuş edebiyattan tasfiye edilecek eskilerin isimlerini ihtiva eden mübalağalı kara listeler tanzim edilmişti. İş o kadar ileri gitmişti ki, birçok büyük kıymetleri, Yahya Kemal’i bile tasfiyeye kalkışan gençlere rastlanmıştı. Dâvâ, bu maceraya döküldükten sonra, bu cereyanın liderliğinden önce ben kendimi tasfiye ettim. İstiklâl gazetesinde o fıkrayı yazdığıma da, yazacağıma da bin defa pişman olmuşum.”¹⁰³

Ozansoy, ‘önce ben kendimi tasfiye ettim.’ İfadesiyle pişmanlığının boyutunu ortaya koyar. Aradan geçen yirmi yıl kendisini olgunlaştırmış, oturaklaştırmış ve geçmişte yaşanan olayları daha akıl-ı selim bir şekilde değerlendirmesini sağlamıştır. Yirmi yıl önce tasfiyesi istenen isimlerin birer ‘edebiyat ustaları’ olduğu gerçeğini zaman tasdik etmiş ve herkese ettirmiştir. Bunu, içindeki acı nedametle tasdik edenlerden biri de Gavsi Ozansoy olur. “İnkâr edenler de kim?... ‘Beşiktekiler’ O zamanın en genç kuşağında olan bizler. Çoğumuzun bıyıkları henüz yeni

⁹⁹ age

¹⁰⁰ age

¹⁰¹ Bırsel Salah, Ah Beyoğlu vah Beyoğlu, Türkiye İş Bankası Kültür Yay. Ankara, 1983, s.140

¹⁰² Bırsel Salah, Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu, Türkiye İş Bankası Kültür Yay. Ankara, 1983, s.141

¹⁰³ Tercüman Gazetesi, ‘Edebiyatımızda Dünküler mi, Bugünküler mi Daha Kuvvetli’ 17 Kasım 1962, s.5

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/4, Fall, 2012

terliyordu. Edebiyatımızda 'Tasfiye davası' olarak geçen bu kazan kaldırmaya benim kaleme aldığım 'Tasfiye Lâzım' başlıklı yazımız sebep olmuştu. Hareket birden bire gelişti. Başta Son Posta, Akşam olmak üzere, İstanbul'un beş büyük gazetesi anketi açtı. Kimi gençleri konuştu, kimi yaşlıları."¹⁰⁴ O günlere dair savaş alanına hazırlıksız yakalandıklarını söyleyen Ozansoy, birlikte aynı cephede mücadele ettikleri arkadaşlarını anar. Eskilerin defatle ifade ettikleri gibi, edebiyat ve sanat dünyasında sadece yetkin eser verenler kalabilmiş, şöhret ve edebî mevkiî sadece kalemini çalıştıranların olmuştur.

Edebiyat dünyasında yaşanan bütün bu kargaşanın ve koparılan yaygaranın sonunda Halit Fahri Ozansoy, '**Genç- İhtiyar meselesinde horoz öttü, dava bitti!**' başlıklı bir yazı yayımlar. Halit Fahri'in bu yazısı, dönemin tartışmalarına son noktayı koyucu mahiyettedir. Ozansoy yazısında, gençlerin haklı olduklarını iddia ettikleri davada haklılıklarını ispat sadedinde, uzun süreden beri onlardan birkaç yazı beklediğini söyler. Neticede bu gençler yazarın ifadesiyle, Servetifünun'u bir magazin dergisi haline getirmekten başka bir şey ortaya koyamazlar.¹⁰⁵

Yaşanılan olaylar neticesinde geline nokta yenilerin mağlubiyeti, eskilerin galibiyeti ile sonuçlanır. Yenilerin eser vermeden büyüklerine 'pay' vermeye kalkmaları herkes tarafından çocukça bir hareket olarak karşılanır. Tartışmalar esnasında her iki tarafa da taarruzlarıyla bilinen **Naci Sadullah**, yenilerin kaybettiği düşüncesinden öte, yeniliği savunan gençler arasında geleceği parlak, kalem keskin olan isimler olduğunu savunur. Sadullah, asıl bu isimlerin yenilik adına, sanat ve edebiyata gelecekte bir kazanç olabilecekleri düşüncesindedir. "Bu bahsin, bir dava halinde ortaya çıkmasına sadece vesile olan Gavsi Ozansoy'la hemen hiçbir hususta hemfikir sayamayacağımız gençler tanıdım ki aralarında, Sait Faik gibi, Abidin Dino gibi, İsmail Kemalettin gibi, Nail V. gibi, Bedri Rahmi gibi, Sabahattin Ali gibi, Nurettin Eşfak gibi ve yaşının kırka çok yaklaşmış bulunmasına rağmen Sadri Ertem gibi, meçhullü meşhurlu hakiki kıymetler ve ümitler vardı."¹⁰⁶

Tasfiye tartışmasında yenilik iddiasında bulunan gençlerin bir kısmı kırklı yıllarda bir varlık gösteremez. **Sabahattin Kudret Aksal, Salah Birsal, Cahit Saffet Irgat, Sait Faik Abasıyanık, Behçet Necatigil** gibi şair ve yazarlar ise gerek şiirleriyle gerekse çıkardıkları dergilerle yeni şiirin öncülüğünü sürdürmeye devam ederler. 1940 kuşağı, yine aynı yıllarda ideolojik çağrışımlara açık bir içeriğe sahip olmasından ve en çok da dönemin sosyo-politik koşullarının çatışmasından ötürü, fazla bir etkinliğe ulaşamaz.¹⁰⁷

Gavsi Ozansoy, 1944 yılında Uyanış dergisinin kapanmasından sonra, uzun bir süre edebiyatla uğraşmaz. Hatta denilebilir ki Ozansoy, Uyanış dergisindeki sanat hayatından sonra, hemen hemen hiç şiir ya da hikâyeye kaleme almamıştır. 1947 yılında 'Ozansoy Matbaası'nı açar. Fakat bu matbaanın ömrü çok uzun olmaz ve kısa bir zaman sonra kapanır. 1952 yılında 'Harman'¹⁰⁸ adlı bir gazete çıkarır. Haftalık olarak çıkan bu gazete, edebi bir yayın organı olmaktan öte, magazin niteliğinde olan haberleri gündeminde tutan bir gazetedir. Aynı zamanda Ozansoy, 'Harman' ile soyunduğu gazetecilik mesleğine bir yenisini ekler ve gizli, esrarlı cinayetlerin üstüne giden bir dedektif görevini üstlenir. Bu gazetenin de yayın hayatı da uzun sürmez ve iki yıl sonra kapanır. Nusret Safa Coşkun, arkadaşı Ozansoy'un açmış olduğu gazetenin kısa ömürlü olmasını Bâb-ı Âli'nin yan kuvvetlerinin sillesini yemesine bağlar.

¹⁰⁴ Haber Gazetesi, 'Beş Kuşak Konuşuyor.', 08 Şubat 1967, s.3

¹⁰⁵ Son Posta Gazetesi, 01 Mart 1940, S.3443, s.6

¹⁰⁶ Tan Gazetesi, 30 Ocak 1940, S.1614, s.8

¹⁰⁷ Sazyek Hakan, Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi, Akçağ Yay. Ankara, 2006, s.49

¹⁰⁸ Harman Gazetesi, 21 Ekim 1952, S.5, s.1

“Gavsi Ozansoy, iyi bir istihbarat unsuru, yazıları, şiirleri dikkat çeken bir yazardı. Bir ara serbest hayata atıldı. Kendi gazete çıkarmaya başladı ‘Harman’ı bir zamanların en çok satılan gazetesini kurdu. Fakat hepimiz gibi, o da Bâb-ı Âli’nin yan kuvvetlerinin sillesini yiyerek bin bir emekle kurduğu müesseseyi kapatmak zorunda kaldı. Fakat mesleğini bir gün olsun bırakmadı.”¹⁰⁹

Nusret Safa’nın dediği gibi Ozansoy, gazetesin kapanmasından sonra da gazeteciliği bırakmaz. ‘Adiye Koridorlarında’ adlı röportajlarıyla, hayatta yaşanan bazı trajik vakaları okuyucu ile paylaşır. Aynı zamanda sırrı çözülmeyen ama gazete sayfalarında gündemi meşgul eden cinayetlerin üzerlerindeki sır perdesini aralamaya çalışır. 1952 yılında, yine böylesi cinayetleri konu alan ‘Sarıyer Cinayeti’¹¹⁰ ve ‘Malatya Suikastı’¹¹¹ adını taşıyan iki broşür yayınlar.

Gavsi Ozansoy, uzun bir ara verdiği edebiyata 1962 yılında tekrar dönüş yapar. Çeşitli gazetelerde dönemin ünlü edebiyatçıları ile edebiyata, sanata ve sanatçıya dair röportajlar yapar ve bunları yazı dizileri halinde yayınlar.¹¹² ‘Edebiyatımızda Dünküler mi, Bugünküler mi? Kırk Yıl Sonra Diyorlar ki’, ‘Mısralarda Yaşayan Aşklar’, ‘Beş Kuşak Konuşuyor’ adlı yazı dizileri ile Ozansoy, içinde eskilerde kaldığını düşündüğü edebiyat heyecanını yeniden bir kez daha duymuştur. Bu yazı dizileri vesilesiyle Ozansoy, uzun aradan sonra tekrar tek dük de olsa şiir yazmaya başlamıştır.

Ozansoy, geçmişte bir gençlik heyecanı ile giriştiği tasfiye hareketindeki eski-yeni karşılaştırmasını, eskilerin mi yoksa yenilerin mi daha güçlü olduğu meselesini hiç bırakmamış ve aynı zamanda yıllar sonra çaldığı edebiyatın kapısını yine bu mesele ile ikinci defa zorlamıştır. ‘**Edebiyatımızda Dünküler mi, Bugünküler mi?**’¹¹³ adlı yazı dizisinin ana gündem maddesini, adından da anlaşılacağı gibi eski nesil- yeni nesil tartışmaları oluşturur. Eski nesilden ve yeni nesilden olan şair ve yazarlarla röportaj yapan Ozansoy, bu sefer iddialı çıkışlar ve sorularla ortaya atılmaz. Aksine, Ozansoy’un yapmış olduğu bu röportajlara baktığımızda eskilerden özür diler gibi bir hali vardır. 1940’lı yıllarda tasfiye talebiyle isimlerinin üzerlerine kırmızı bir çizgi çizilen şair ve yazarlara Ozansoy, yıllar sonra da olsa bu yazı dizileri aracılığı ile iade-i itibarda bulunur ve adeta günah çıkarır. Bunun yanında, yenilere karşı da oldukça müsamahakâr ve anlayışlıdır. Her ne kadar Ozansoy’un sorularını yanıtlayan yeniliği savunan gençler, sivri bir dille yanıtlamış ve keskin ifadelerde bulunmuş olsalar da, Ozansoy onlara geçmişten uzanan bir aynaya bakar gibi bakar ve onların bu radikal fikirlerini olgunlukla karşılar. Çünkü en nihayetinde artık o da 45 yaşında bir ‘eski’dir.

‘**Mısralarda Yaşayan Aşklar**’¹¹⁴ adlı yazı dizisini Ozansoy, 1964 yılında yine Tercüman Gazetesi’nde yayınlar. Bu yazı dizisinde tanınmış ünlü şair ve yazarların eserlerinden yola çıkarak onların hayatlarında gizli kalmış yönlerini, mahrem sevgilerini, aşklarını ortaya çıkarır ve okuyucuya sunar. Türk Edebiyatı için önemli vesikalar niteliğinde olan bu röportajlar, gazete sayfalarında kalmış ne yazık ki, bir eser çatısı altında bir araya getirilememiştir.

Ozansoy, ‘**Beş Kuşak Konuşuyor**’ adlı yazı dizisini ise 1967 yılında Haber Gazetesinde yayınlar. Adından da anlaşılacağı gibi Gavsi, bu yazı dizisinde de beş kuşaktan gelen şair ve yazarlarla sanat, edebiyat ve dil problemi üzerine yaptığı röportajları yayınlar. Ozansoy’un geçmişte yaşanan tasfiye hareketini, harbini hortlatmamak istemesinden olacak ki, eskiler- yeniler kavramları yerine, dünküler- bugünküler demeyi tercih etmesi, röportajlarda herkesin dikkatini

¹⁰⁹ Güvercin Dergisi, Nusret Safa Coşkun, ‘Gavsi Ozansoy’, Mayıs 1970, s.26

¹¹⁰ Sarıyer Cinayeti, Milli Ktbh. N.231/42000, 1952 AD 1575

¹¹¹ Malatya Suikastının İyüzü, Milli Ktbh. N.231/42532, 1952 AD 2185

¹¹² Işık İhsan, Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi, Elvan Yay. C.2, s..1379, Ankara, 2004

¹¹³ Tercüman Gazetesi, Edebiyatımızda Dünküler mi, Bugünküler mi Daha Kuvvetli? Kırk Yıl Sonra Diyorlar ki, 14 Kasım 1962- 05 Ocak 1963

¹¹⁴ Tercüman Gazetesi, Mısralarda Yaşayan Aşklar, 10-19 Mart 1964

çeken bir unsur olmuştur. Ozansoy ayrıca, yayınlanan yazı dizilerinin bitimine kendisine ait bir şiir koymayı da ihmal etmez. Edebiyat ikliminde eski üstatlarla ve geleceğin hevesli edebiyat üstatlarıyla hasbihal edip, edebiyatın ve sanatın derinlerine yolculuk yapmak, Ozansoy'un içinde yok olmaya yüz tutan eski hevesleri, heyecanları uyandırır.

SONUÇ

25 Mayıs 1917 tarihinde İstanbul'da dünyaya gelen Gavsî Ozansoy, Türk edebiyatının ünlü kalemlerinden Halid Fahri Ozansoy'un oğludur ve aynı zamanda kendisi de bir şiir ve yazardır. Gavsî Ozansoy, Türk edebiyatında '1940 Tasfiye Hareketi' olarak geçen yenileşme hareketinin öncüsüdür. Hareketi başlatan yazının sahibi olması sebebiyle dönemi içinde dikkatleri üzerine toplayan bir isim olmuştur. Ozansoy, edebiyatta tasfiye isterken yalnız değildir. Onunla aynı fikri, aynı davayı paylaşan, geleceğin ünlü Edipleri olmaya namzet yol arkadaşları vardır.

Ozansoy'un başlatmış olduğu bu hareket edebiyatımızda bir saman alevi gibi yanıp sönmüş ve sadece kuru bir gürültüden ibaret olarak algılanmış olsa da, sonuçları itibariyle bakıldığında nice genç kabiliyetlerin kendilerini sanat sahasında göstermelerine vesile olmuştur. Bu hareket aynı zamanda kendisinden sonra gelecek olan Garip Hareketi'nin de hazırlayıcısı olmuştur. Gavsî Ozansoy, 1945 yılından sonra edebiyata uzun bir ara vermiş ve sonrasında 1960'lı yıllarda dönemin ünlü şair ve yazarlarıyla edebiyat ve sanat üzerine edebî röportajlar yaparak tekrar edebiyata dönüş yapmıştır.

KAYNAKÇA

- ACEHAN, Abdullah, **Halit Fahri Ozansoy'un Hayatı, Sanatı, Eserleri**, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Sakarya, 1998
- AKALIN, Sami L., **Edebiyat Terimleri Sözlüğü**, Varlık Yayınları, 6. baskı, İstanbul, 1984
- AKANDERE, Osman, **Millî Şef Dönemi**, İz Yayınları, İstanbul, 1998
- AKKANAT, Cevat, **Gelenek ve İkinci Yeni Şiiri**, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2000
- AKTAŞ, Şerif- Gündüz Osman, **Yazılı ve Sözlü Anlatım**, Akçağ Yayınları, 2. baskı, Ankara, 1992
- AKTAŞ, Şerif, **Edebiyatta Üslûp ve Problemleri**, Akçağ Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 1986
- AKYÜZ, Kenan, **Modern Edebiyatın Ana Çizgileri (1860-1923)**, İnkılap Kitabevi, 3. Baskı, İstanbul, 1990
- ALANGU, Tahir, **Cumhuriyetten Sonra Hikâye ve Roman 1-3**, İstanbul Matbaası Yay. , İstanbul, 1965
- ALKAN, Erdoğan, **Şiir Sanatı / Dünyada ve Türkiye'de Şiir Akımları, Şiirin Temel Sorunları, Kavramları**, Yön yayınları, İstanbul, 1995
- ALTINKAYNAK, Hikmet, **Edebiyatımızda 1940 Kuşağı**, Türkiye Yazarlar Sendikası Yayınları, İstanbul, 1977
- ANDAÇ, Feridun, Romanda ve Öyküde Yeni Açılımlar 1940-1950, **Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı**, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı Sempozyumu, 22 Kasım 1998, Edebiyatçılar Derneği Yayınları, 1998
- AYDIN, Mehmet, **Türk ve Dünya Edebiyatından Şairler ve Yazarlar Sözlüğü**, Emek Yayınları, 1. baskı, Ankara, 1992

Turkish Studies

- AYTAÇ, Gürsel, **Genel Edebiyat Bilimi**, Say Yayınları, İstanbul, 2003
- BALCI, Olcay, **Halit Fahri Ozansoy'un Makaleleri**, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, 2001
- BANARLI, Nihat Sami, **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**, Milli Eğitim Basımevi, Devlet Kitapları, İstanbul, 1987
- BATES, H.E, **Kısa Öykü: Yazınsal Bir Tür Olarak**, çev. Gökçen Ezber, Bilge Kültür Sanat Yayınları, 3. baskı, İstanbul, 2005
- BAYDAR, Mustafa, **Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar?**, Ahmet Halit Yaşaroğlu Yayınları, İstanbul, 1960
- BEHRAMOĞLU, Canan, **Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde 1940 Toplumcu Gerçekçi Kuşağın Yeri**, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 2001
- BİRSEL, Salah, **Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu**, Sonder Yayınları, Sümül Basımevi, İstanbul, 1976
- BOLAT, Salih, **Öykü Yazma Teknikleri: Yaratıcı Yazma Dersleri**, Varlık Yayınları, İstanbul, 2005
- BOYNUKARA, Hasan, **Hikâye ve Hikâye Kavramları**, Hece Türk Öykücülüğü Özel Sayısı, say. 46-47, Ekim-Kasım 2000
- BOZKURT, Nejat, **20. yüzyıl Düşünce Akımları: Yorumlar ve Eleştiriler**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2003
- BÜLBÜL, İbrahim, **1923-1940 Romanında Nesil Çatışması**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 1997
- CEVDET, Kudret, **Örneklerle Edebiyat Bilgileri**, İnkılâp ve Aka Yayınları, c.1, 1. baskı, İstanbul, 1980
- COŞKUN, Nusret Sefa, **Milli Bir Edebiyat Yaratabilir miyiz?** İnkılâp Kitabevi, 1. baskı, c.1, İstanbul, 1938
- ÇEŞİTLİ, İsmail, **Metin Tahlillerine Giriş 2 'Hikâye-Roman-Tiyatro**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004
- ÇETİN, Mehmet, **Tanzimat'tan Sonra Türk Şiiri Antolojisi**, c.1 Birleşik Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 1991
- ÇINARLI, Mehmet, **Sanatçı Dostlarım**, Ötüken Yayınları Edebi seri:67, İstanbul, 1979
- DAMAR, Çağdaş, **Servet-i Fünun ve Resimli Uyanış (64. ve 65. cilt) Dergilerinin İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, 2003
- DEMİR, Yavuz, **İlk Dönem Hikâyecilerinde Anlatıcılar Tipolojisi**, Akçağ Yayınları, Ankara, 1995
- DEMİRCİ, İbrahim, **Romanımızın 27 Yılına Bakış (1923-1950)**, Hece Türk Roman Özel Sayısı, say. 65-66-67, 2002
- DİLÇİN, Cem, **Örnekleriyle Türk Şiir Bilgisi**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1992
- DÖNMEZ, Süheyla, **İkinci Yeni Hareketinde Dil Problemi**, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1993

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/4, Fall, 2012

- ECEVİT, Yıldız, **Kurmaca Bir Dünyadan Yazı İncelemeleri**, Gündoğan Yayınları, Ankara, 1992
- ECEVİT, Yıldız, **Türk Romanında Postmodernist Açılımlar**, İletişim Yayınları. 3. baskı, İstanbul, Ankara
- EDİBOĞLU, Baki Süha, **Bizim Kuşak ve Ötekiler**, Varlık Yayınları, İstanbul, 1968
- ELİOT, T. S. , **Edebiyat Üzerine Düşünceler** (çev. Sevim Kantarcıoğlu), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1983
- ENDER, Muzaffer, **Milli Edebiyat ve Sonrası**, Yeni Matbaa, İstanbul, 1967
- ENGİNÜN, İnci, **Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı**, Dergah Yayınları, İstanbul, 2001
- ENGİNÜN, İnci, **Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri**, Türk Dili Dergisi Türk Şiiri Özel Sayısı, say. 481, 482, Ocak-Şubat 1992
- ERCİLESUN, Bige, **Yeni Türk Edebiyatı Üzerine İncelemeler**, c.1, Akçağ Yayınları, 1. baskı, Ankara, 1997
- ERDOĞAN, Örtülü, **Üç İhtilâhın Hikâyesi**, Ayyıldız Matbaası, 2. baskı, Ankara, 1966
- EROĞLU, Ebubekir, **Modern Türk Şiirin Doğası**, Yapı Kredi Yayınları, 1. baskı, İstanbul, 1993
- ESEN, Nükhet, **Modern Türk Edebiyatı Üzerine Okumalar**, İletişim Yayınları İstanbul, 2006
- EŞREF, Ruşen, **Diyorlar ki**, Dersaadet Kanaat Matbaası, İstanbul, 1918
- FERİDÜN, Hikmet, **Bugün de Diyorlar ki**, Remzi Yayınları, İstanbul, 1932
- FUAT, Mehmet, **Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi**, Adam Yayınları, c.1, 12.baskı, İstanbul, 2006
- GEÇER, İlhan, **Cumhuriyet Döneminde Türk Şiiri**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1.baskı, Ankara
- GÜMÜŞ, Hüseyin, **Roman Sanatı ve İncelemesi**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1989
- GÜMÜŞ, Semih, **Öykünün Bahçesi**, Adam Yayınları, 2. baskı, İstanbul, 2003
- GÜNDÜZ, Sevim, **Öykü ve Roman Yazma Sanatı: Birlikte Yazalım**, Toroslu Kitaplığı, İstanbul, 2003
- IŞIK, İhsan, **Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi**, 'Gavsi Ozansoy', Elvan Yayınları, c.2, s.1379, Ankara, 2004
- İLERİ, Suphi Nuri, **Yeni Türk Edebiyatında Sosyalist Gerçekçilik**, Scala Yayınları, İstanbul, 1998
- İNAL, İbnülemin Mahmut Kemal, **Son Asır Türk Şairleri**, Milli Eğitim Bakanlığı, Devlet Kitapları Milli Eğitim Basımevi, c.3, İstanbul, 1932
- İNAN, Mehmet Akif, **Ana Hatlarıyla İlk Dönem Şiiri**, Yeni Türkiye Dergisi, Cumhuriyet Özel Sayısı, say. 23, 24, Eylül-Aralık 1998
- KABAKLI, Ahmet, **Türk Edebiyatı**, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, Büyük Eserler Dizisi 2, İstanbul, 1994
- KAPLAN, Mehmet, ENGİNÜN İnci, KERMAN Zeynep, BİRİNCİ Necat, UÇMAN Abdullah, **Atatürk Devri Türk Edebiyatı 1**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Matbaası, 2.baskı, Ankara, 1992

Turkish Studies

- KAPLAN, Mehmet, **Cumhuriyet Devri Türk Şiiri**, Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı, Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Yayınları, 1.baskı, Ankara, 1973
- KAPLAN, Mehmet, **Hikâye Tahlilleri**, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1992
- KAPLAN, Mehmet, **Şiir Tahlilleri**, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1992
- KAPLAN, Mehmet, **Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar**, Dergah Yayınları, İstanbul, 1997
- KAPLAN, Ramazan, **Şiirimizde İkinci Yeni Hareketi**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1981
- KARAALIOĞLU, Seyit Kemal, **Ansiklopedik Edebiyat Sözlüğü**, ‘Gavsi Ozansoy’ İnkılap ve Aka Kitapevi, 3.baskı, s.591, İstanbul, 1983
- KATOĞLU, Murat, **Türkiye Tarihi**, Cem Yayınları, c.4, İstanbul, 1992
- KOCAHANOĞLU, Osman Selim, **Milli Edebiyat Hareketi ve Beş Hececiler**, Toket Yayınları, 2.baskı, İstanbul, 1987
- KOCATÜRK, Vasfi Mahir, **Başlangıçtan Bugüne kadar Türk Edebiyatı Tarihi**, Tahlili ve Tenkiti, Edebiyat Yayınevi, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1970
- KOCATÜRK, Vasfi Mahir, **Yeni Türk Edebiyatı**, Ülkü Basımevi, İstanbul, 1936
- KOÇAK, Cemil, **Türküye’de Milli Şef Dönemi (1938-1945)** İletişim Yayınları, İstanbul, 1996
- KOLCU, Ali İhsan, **Öykü Sanatı**, Salkımsöğüt Yayınları, Ankara, 2005
- KORKMAZ, Ramazan, **Yeni Türk Edebiyatı (1839-2000)**, Grafiker Yayınları, Ankara, 2005
- KORKUT, Refik, **Türk Edebiyatında Şairler ve Yazarlar, Hayatları, Edebi Kişilikleri, Eserleri**, İz Matbaacılık, Ankara, 1971
- KUDRET, Cevdet, **Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman**, c.3, İnkılâp Kitapevi, İstanbul, 1987
- KURDAKUL, Şükran, **Çağdaş Türk Edebiyatı**, Bilgi Yayınları, İstanbul, 1987
- KURDAKUL, Şükran, **Şairler ve Yazarlar Sözlüğü**, Gözlem Yayınları, İstanbul, 1981
- KURŞUNOĞLU, Mehmet Kemal, **Acılı Kuşak**, Çağdaş Yayınları, İstanbul, 1996
- KURTULUŞ, Baki, **Şair ve Yazarların Hayatı**, Kurtuluş Yayınevi, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1959
- KUTLU, Ayla, **‘Roman ve Öykünün Konu Alanındaki Genişlemeleri’**, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı Sempozyumu, 22 Kasım 1998, Edebiyatçılar Derneği Yayınları, Ankara
- MARAŞ, M. Atilla, **Cumhuriyet Devri Türk Şiirine Genel Bakış**, Yeni Türkiye Dergisi Cumhuriyet Özel Sayısı, say.23, 24, Eylül-Aralık 1998
- MORAN, Berna, **Edebiyat Kuramları ve Eleştiri**, İletişim Yayınları, İstanbul, 2005
- MUAMMER, Uygur, **40’ların Cadı Kazanı**, Tekin Yayıncılık, İstanbul, 1996
- MUTLUAY, Rauf, **100 Soruda Türk Edebiyatı**, Gerçek Yayınevi, 4.baskı, İstanbul, 2004
- MUTLUAY, Rauf, **50 Yılım Türk Edebiyatı**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2.baskı, İstanbul, 1973

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/4, Fall, 2012

- NAYIR, Yaşar Nabi- ERCAN, Enver, **Tanzimat'tan Günümüze Türk Öykü Antolojisi**, Varlık Yayınları, 1994
- NECATİGİL, Behçet, **Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü**, 'Gavsi Ozansoy', Varlık Yayınları, 15. Basım, s.250, İstanbul, 1993
- OKAY, M.Orhan, **Cumhuriyet Devri Edebiyatı Üzerine Bazı Dikkatler**, Yeni Türkiye Dergisi Cumhuriyet Özel Sayısı, Eylül-Aralık 1998, say. 23, 24
- OKTAY, Ahmet, **Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı 1923-1950**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1993
- OKTAY, Ahmet, **Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri 1923- 1950**, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1.baskı, Ankara, 1993
- OKTAY, Ahmet, **Toplumcu Gerçekçiliğin Kaynakları**, BFS Yayınları, İstanbul, 1986
- OZANSOY, Gavsi Halid, **Harman Sonunda Gelen**, İstanbul Tan Marbaası, 1945
- OZANSOY, Gavsi Halid, **Malatya Suikastinin İçyüzü**, Ankara Milli Kütüphane no: 1952 AD 21 185
- OZANSOY, Gavsi Halid, **Sarıyer Cinayeti**, Ankara Milli Kütüphane no: 1952 AD 1575
- OZANSOY, Gavsi Halid, **Sevmek İçin Sevmek**, İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Böl. İhtisas Kitaplığı, no:5646-TDE 273 / Beyazıt Genel Kitaplığı, no: 39796 / Ahmet İhsan Basımevi, İstanbul, 1936
- OZANSOY, Gavsi, **Beş Kuşak Konuşuyor**, 46 Röportaj, Haber Gazetesi, 08 Şubat- 28 Mart 1967
- OZANSOY, Gavsi, **Edebiyatımızda Dünküler mi, Bugünküler mi Daha Kuvvetli, 40 yıl Sonra Diyorlar ki**, Tercüman Gazetesi, 17 Kasım 1962 – 05 Ocak 1963 (Edebi Yazı Dizisi)
- OZANSOY, Gavsi, **Mısralarda Yaşayan Aşklar**, 10 Röportaj, Tercüman Gazetesi, 10-19 Mart 1964
- OZANSOY, Halit Fahri, **Edebiyatçılar Çevremde**, Sümerbank Kültür Yayınları, Ankara, 1970
- OZANSOY, Halit Fahri, **Edebiyatçılar Geçiyor**, Kanaat Kitabevi, İstanbul / Ankara Kütüphanesi no: 231/13046
- ÖNAL, Mehmet, **En Uzun Asrın Hikâyesi**, Akçağ Yayınları, Ankara, 1999
- ÖNER, Sevim, **Halit Fahri Ozansoy'un Şiirleri**, Ankara Üniversitesi, Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi, Edebiyat Enstitüsü, Lisans Tezi, Ankara, 1961
- ÖNERTOY, Olcay, **Cumhuriyet önemi Türk Romanı ve Öyküsü**, Türkiye İş Bankası Yayınları, 1. Basım, Ankara, 1984
- ÖZDEMİR, Emin, **Türk Edebiyatında Dönemler-Yönelimler**, Bilgi Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul, 1999
- ÖZGÜL, Metin Kayahan, **Halit Fahri Ozansoy**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, No:656, Ankara, 1986
- ÖZGÜL, Metin Kayahan, **Halit Fahri Ozansoy'un Eski Harfli Türkçe Şiir Kitapları Etrafında**, Hacettepe Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Lisans Tezi, Ankara, 1984
- ÖZKIRIMLI, Atilla, **Türk Edebiyatı Ansiklopedisi**, Yapı Kredi Yayınları, c.1, 2. baskı, İstanbul, 2003

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/4, Fall, 2012

- POSPELOV, Gennadiy, **Edebiyat Bilimi**, çev. Yılmaz Onay, Evrensel Basım Yayınları, 2. baskı, İstanbul, 2005
- SAĞLAM, Nuri, **Türk Edebiyatında Edebi Röportaj**, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, c.4, say.8, s.415-478, İstanbul, 2006
- SAYIN, Şaro, **Her Kısa Öykü Kısa Öykü Mü?, Çağdaş Eleştiri**, say.5, Mayıs, 1985
- SAZYEK, Hakan, **Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2006
- TANYOLAÇ, Öztokat, **Nedret, 'Çağdaş Türk Yazınında Kısa Kısa Öykü'**, Adam Öykü Kısa Kısa Öykü Özel Sayısı, say. 12, Eylül-Ekim,1997
- Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi**, 'Gavsi Ozansoy', Yapı Kredi Yayınları, 2. baskı, c.2, s.718, İstanbul, 2003
- TUNCER, Hüseyin, **Beş Hececiler**, Akademi Kitabevi, İstanbul, 1994
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, 'Gavsi Ozansoy', Dergâh Yayınları, c.7, s.166
- YETKİN, Çetin, **Türkiye'de Tek Parti Yönetimi 1930-1945**, Altın Yayınları, İstanbul, 1983
- YILDIRIM, Ercan, **Çağdaş Türk Öykücülüğünde Kısa Kısa Öykü**, Hece Öykü: Öyküde Sözcük Ekonomisi: Kısa Kısa (Küçürek) Öykü, say. 19, Şubat-Mart 2007
- YILMAZ, Mustafa, **Ozan Olarak Halit Fahri Ozansoy**, Ankara Üniversitesi, Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi, Lisans Tezi, Ankara, 1981
- YÜZBAŞI, Muammer, **Türk ve Batı Edebiyatından Şairler ve Yazarlar**, Serhat Yayınları, İstanbul, 1990

Dergi ve Gazeteler:

- Akbaba Dergisi, 28 Mart 1940, S.323, s.1
- Akşam Gazetesi, 18-24 Ocak 1940
- Son Posta Gazetesi, 12 Ocak-1 Mart 1940
- Son Telgraf Gazetesi, -1924 Ocak 1940
- Son Havadis, 24 Şubat, 1971, s.4
- Hisar Dergisi, Nisan 1971, S.88, s.8
- Harman Gazetesi, 21 Ekim 1952, S.5, s.1
- Hisar Dergisi, Mayıs 1970, S.77, c. 10, s.1
- İstiklâl Gazetesi, 5 Ocak 1940, s.5
- Tan Gazetesi, 24 Ocak 1940, S.1608, s.5
- Tan Gazetesi, 30 Ocak 1940, S.1614, s.8
- Yeni Sabah Gazetesi, 04 Şubat 1940, S.630, s.3
- Yeni Sabah Gazetesi, 04 Şubat 1940, S.630, s.3
- Yedigün Dergisi, 03 Şubat 1937, S.204

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/4, Fall, 2012

-
- Milliyet Gazetesi, 11 Nisan 1970, s.11
Cumhuriyet Gazetesi, 11 Nisan 1970, say.16416, s.5
Cumhuriyet Gazetesi,12 Nisan 1970, s.2
Güvercin Dergisi, Mayıs 1970, say.26, s.26
Servetifünun-Uyanış Dergisi, 1932-1942
Tercüman Gazetesi,1962-1970
Haber Gazetesi, 08 Şubat-28 Mart 1967
Haber Gazetesi,11-12 Nisan 1970, s.1
Haber Gazetesi, 11 Nisan 1970, s.1